

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Den maskulina konstruktionens process

"En sociologisk analys av hur maskulinitet konstrueras i rättegångssalen"

Författare: Elina Eriksson och Jenny Storm

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Vårterminen 2012

Handledare: Agneta Mallén

Abstract

Författare: Elina Eriksson och Jenny Storm

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Vårterminen 2012

Handledare: Agneta Mallén

Sociologiska institutionen, vårterminen 2012

Studier kring social konstruktion är inget nytt, men i kombination av maskulinitetskonstruktion och rättegångssal bildas en ny infallsvinkel på ämnet. Det empiriska material som samlats in genom observationer har bearbetats och analyserats utifrån teorier kring maskulinitet och social konstruktion. Syftet med uppsatsen är att undersöka konstruktionen av maskulinitet i rättegångssalen. Utifrån detta har mer konkreta underliggande frågeställningar arbetats fram. Dessa kommer att besvaras med hjälp av huvudteorierna som kompletteras med delar av James W Messerschmidts och Pierre Bourdieus teorier om maskulinitet. Uppsatsens utgångspunkt ligger i att undersöka huruvida det finns skillnader i hur olika maskuliniteter konstrueras, samt se hur diskurser och hegemoni kan påverka konstruktionen. Den analys som gjorts utifrån empiri och teori innefattar såväl identitetsskapande som strävan att uppnå hegemoni. Analysmaterialet har delats in i olika teman som beskriver vad läsaren kan förvänta sig i det aktuella avsnittet.

En analys av det empiriska materialet visar att maskulinitetskonstruktionen skiljer sig en aning mellan ungdomar och vuxna. Detta gäller framför allt de metoder som används för att uppnå hegemoni. Studien visar även att det finns många olika typer av maskuliniteter och att social och kulturell kontext är faktorer som har stor inverkan på vilket typ av konstruktion som görs. De män som observerats har alla haft olika sätt för att försöka uppnå maskulinitet och hegemoni. Återkommande för denna process har dock varit att påkalla uppmärksamhet genom kroppsliga uttryck och hävdande av auktoritet genom muntliga utfall. För att ytterligare tydliggöra vad som konstrueras maskulinitet studeras även hur femininitet konstrueras i två rättsfall. Resultatet visar skillnader mellan hur maskulinitet och femininitet konstrueras.

Nyckelord: Maskulinitet, Social Konstruktion, Diskurs, Hegemoni, Identitetsskapande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ABSTRACT	2
INLEDNING	4
BAKGRUND	5
BEGREPPSDEFINITION.....	5
TIDIGARE FORSKNING.....	6
SYFTE	8
METOD	9
TEORI	13
SOCIAL KONSTRUKTION.....	13
MASKULINITET	17
ANALYS	20
MASKULINITET UTIFRÅN FAMILJPROBLEMATIK	20
FEMININITETSKONSTRUKTION	24
NORMBRYTARE OCH HEGEMONI	25
KROPPEN SOM REDSKAP FÖR KONSTRUKTION.....	27
TYPIFIERAD AUKTORITET	28
IDENTITETSSKAPANDE GENOM UTTRYCK.....	29
GÄNGRIVALITET OCH UNGDOMSDISKURS	30
RESULTAT OCH SLUTSATS	35
MASKULINITET	35
UNGDOMAR	36
FEMININITET	37
KÄLLFÖRTECKNING	39
TRYCKTA KÄLLOR.....	39
ELEKTRONISKA KÄLLOR.....	39
BILAGOR	40
FÄLTANTECKNING 1	40
FÄLTANTECKNING 2	43
FÄLTANTECKNING 3	46
FÄLTANTECKNING 4	49
FÄLTANTECKNING 5	54
FÄLTANTECKNING 6	54
FÄLTANTECKNING 7	56
FÄLTANTECKNING 8	57

Inledning

Det här arbetet behandlar på vilket sätt maskuliniteter konstrueras i rättegångssalen. Vi utgår från en syn på fenomenet maskulinitet utifrån sociologisk teori om social konstruktion, samt teori om hegemonisk maskulinitet. Anledningen till att vi valt att undersöka konstruerad maskulinitet i rättegångssalen är att det i enlighet med tidigare statistik som gjorts av BRÅ begås mer våldsbrott av män än vad det görs av kvinnor och männen därmed är överrepresenterade i rättegångssalarna¹. Vi har också valt ämnet då vår förförståelse säger oss att den sociala konstruktionen av maskulinitet kan vara särskilt framträdande och tydlig vid rättegångar eftersom då de inblandade är i en situation som kan kräva ett visst uppträdande. Vi har inte bara fokuserat på gärningsmannen utan också tittat på vilka andra maskulina konstruktioner som förekommer i en rättsal. För att få en klangbotten till maskulinitetskonstruktionen har vi även valt att analysera två kortare utdrag där kvinnor medverkar. Detta då vi finner det svårt att helt exkludera femininitet vid analys av maskulinitet.

Arbetet kommer vara upplagt på följande vis: Först kommer en historisk bakgrund att presenteras i anknytning till vårt fenomen, följt av en genomgång av våra metodologiska ansatser. Därefter avhandlas teorival och teoriresonemang i anknytning till fenomenet. Avslutningsvis kommer en analys där vårt empiriska material ställs mot de utvalda teoretiska aspekterna samt en avslutande diskussion.

¹http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Sammanfattning%20misst%E4nkta%20personer&url=/dynamaster/file_archive/080331/2370d923489814b60eb1579d2683f351/Personer%2520misst%255f07.pdf S.11, 1/3-2012

Bakgrund

Begreppsdefinition

För att ge en ökad förståelse för det material som kommer att presenteras i kommande avsnitt följer nedan en begreppsförklaring över vanligt förekommande begrepp i vår uppsats. De teorier som använts i arbetet kommer att förklaras ytterligare i sin helhet i teoriavsnittet.

Diskursbegreppet är starkt kopplat till social konstruktion och vi har valt att utgå ifrån Vivien Burrs definition av begreppet. Med diskurs menas i detta sammanhang praktiken som formar de objekt vi pratar om. En diskurs ger en ram av referenser, vilket är ett sätt att tolka och ge mening till världen på. Det finns en rad olika diskurser som alla representerar något och ger oss en ram för vad det innebär att vara exempelvis ung, rik, kvinna, osv ².

Ett annat återkommande begrepp är identitetsbegreppet. Vi har använt begreppet identitet på samma sätt som sociologen Veronica Burcar, i kombination med Burrs definition. Burr menar att identiteten bygger på hur de inblandade skapar bilder av sig själva, och hur identiteten förmedlas och konstrueras i det givna sammanhanget. Företeelsen skapas helt enkelt i samspelet mellan individ och samhälle. Identiteten är inte något man har utan något som skapas genom interaktion i form av samtal. Genom att berätta något man upplevt skapar man en bild av sig själv både inför andra och inför sig själv³. Den språkliga interaktionen utifrån de kulturella diskurserna som finns tillgängliga för oss är grunden för skapandet av vår identitet. Identiteten sammanvävs utifrån olika trådar så som ålder, klass, etnicitet, kön, sexualitet osv. Alla dessa diskurser och många fler vävs samman och bildar slutligen en individs identitet ⁴.

I analysen används sociologen Raewyn W Connells teori kring maskulinitet. Connell beskriver svårigheten med att definiera vad som innefattas i begreppet maskulinitet. Anledningen, menar han, är att genusets karaktär är historiskt föränderlig och politiskt laddad ⁵. Då Connell inte *definierar* vad han menar med maskulinitet har vi istället valt att använda sociologen Markus Hertz och pedagogen Thomas Johanssons definition ur boken *Maskuliniteter – kritik, tendenser och trender*. Med maskulinitet menar Hertz och Johansson det teoretiska begrepp som används för att beskriva den sociala konstruktion av män och manlighet, samt hur detta praktiseras för att upprätthålla

² Burr V. 1996, s.54

³ Burcar V. 2005, s.30

⁴ Burr V. 1996, s.51

⁵ Connell. R. W. 1995, s. 15

konstruktionen. Med manlighet menar de föreställningar kring mannen som är kopplade till den biologiska manskroppen⁶.

Ett begrepp som ofta förekommer i samband med maskulinitet är hegemoni. Begreppet innebär den maskulinitet som konstrueras som en slags idealbild över maskulinitet. Män strävar för att uppnå hegemoni och har olika medel och resurser för att göra detta. Begreppet kommer ursprungligen från den italienska politikern och samhällskritikern Antonio Gramsci. Han menar att det i samhället ständigt först en kamp om makt och att denna kamp förs med kultur som vapen. Den dominerade kulturen för borgarklassen var i en hegemonisk position eftersom borgarklassens sätt att se på saker togs som självklara och införlivades i samhället. Detta begrepp kom senare att användas flitigt av Raewyn Connell som hävdar att hegemonisk maskulinitet är ett kulturellt, dominerande ideal, föränderligt över tid och rum⁷. Connell menar att det finns dominerande kulturella former av genus vilket han kategoriserar som hegemonisk maskulinitet⁸.

Tidigare forskning

Det visade sig vara svårt att hitta angränsade studier med samma eller liknande syfte som vårt. Kombinationen maskulinitetskonstruktion och rättsprocess tycktes vara mer eller mindre utforskat. Den studie som tidigare gjorts av Burcar behandlar såväl maskulinitetskonstruktion som utsagor kring rättsprocessen utifrån mäns egna skildringar. I sin undersökning studerar Burcar unga män som brottsoffer, för att undersöka social konstruktion utifrån ”mannen” och ”brottsoffer”. Detta utifrån hur olika identiteter gestaltas vid interaktion med män som utsatts för brott. Anledningen till att hon ville undersöka män är för att det inte gjorts så mycket tidigare forskning på män som brottsoffer⁹. Den analys som sammanfaller bäst med vårt material är den diskursanalys som Burcar gör. Där hon utgår ifrån tanken att den sociala verkligheten konstrueras genom tal¹⁰. Hon pointerar att manligt och kvinnligt ses som långvariga och överordnade diskurser och att brottsofferdiskursen är mer bunden till modern tid i hennes analys¹¹. Burcar använder sig av olika analytiska knep för att undersöka sitt material men den grundläggande inställningen är att samtal är en handling. Denna utgångspunkt är fundamental i den socialkonstruktivistiska teorin, och därmed även mycket viktig i

⁶ Hertz, M. & Johansson T. 2011, s. 15

⁷ Ibid. s. 34

⁸ Connell R. W. 1995, s. 101

⁹ Burcar, V. s.11

¹⁰ Ibid, s.27

¹¹ Ibid, s.26

vår analys¹².

Även om maskulinitetskonstruktion i rättsprocessen är ett outforskat område finns det flera studier som tangerar det valda ämnet. Mycket forskning har gjorts på hur maskulinitet konstrueras, och ett vanligt område är hur maskulinitet konstrueras på arbetsplatser. Ett exempel är en avhandling gjord av Hans Robertsson som heter *Maskulinitetskonstruktion, yrkesidentitet, könssegregering och jämställdhet* som handlar om vilka könsroller som uppkommer i sjukvården samt vilka konsekvenser uppkomsten av dessa könsroller har. I denna avhandling tas såväl social konstruktion som hegemonisk maskulinitet upp, något som också är grunden i vår studie¹³. Ett annat område där mycket forskning gjorts är i rättegångssalen. Ett exempel på en studie från detta område som tangerar vårt valda område är studien *Om besvärliga pojkar och flickor; konstruktioner av unga lagöverträdare*. Denna studie tar upp hur unga lagöverträdare blir konstruerade i rättegångsprocessen. Studien har sin grund i bland annat den socialkonstruktivistiska teorin och tar upp skillnaden mellan manligt och kvinnligt samt även mer specifikt skillnaderna mellan pojkar och flickor i form av unga lagöverträdare¹⁴.

¹² Burcar, V. 2005, s.29

¹³ Robertsson, H. 2003

¹⁴ Heinrichs, C. & Jabobs, C. 2009

Syfte

Vårt syfte är att utifrån observationer analysera på vilket sätt maskulinitet konstrueras i rättegångssalen. För att ge läsaren möjlighet att tydligare kunna urskilja olika maskuliniteter har vi valt att även analysera två kortare utdrag där femininitetskonstruktion står i fokus. Denna analys används för att ge en klangbotten till maskulinitetskonstruktionen. Med utgångspunkt i teorin om social konstruktion och teorin om hegemonisk maskulinitet samt delar av Messerschmidts och Bourdieus synsätt på maskulinitet kommer följande frågeställningar att besvaras:

- På vilket sätt kan maskulinitet analyseras utifrån social konstruktion?
- Hur konstrueras hegemonisk maskulinitet i rättegångssalen?
- Går det att se skillnader i rättegångssalen över hur olika maskuliniteter konstrueras? Vilka är i så fall skillnaderna?
- Hur påverkar olika diskurser, såsom åldersdiskurs och maskulinitetsdiskurs, maskulinitetskonstruktionen?

Metod

Observationsmetoden är ett direkt arbetssätt, och en del i den kvalitativa metoden som bidrar till att få med de iakttagelser och informella samtal som dagligen sker i det sociala samspelet mellan individer.¹⁵ Det direkta tillträdet till socialt samspel och sociala processer är mycket värdefullt och ger en ökad kunskap och förståelse kring människan¹⁶. Vi valde att utifrån sociologisk teori om social konstruktion undersöka maskulinitetskonstruktion i rättegångssalen. Fältet begränsades till en utvald tingsrätt och valet av förhandlingar till att bara inbegripa åtal av sådan karaktär att fängelse är möjlig påföljd. Det vill säga att brott med lägre straffvärde än fängelse valdes bort. Enligt ett socialkonstruktivistiskt synsätt finns det ett samband mellan den sociala bild som människan konstruerar av ett fenomen och det sätt vi betar oss på. Konstruerandet av maskulinitet har inte analyserats utifrån att det skulle ligga ett orsakssamband mellan maskulinitetskonstruktionen och brott. Utan en redogörande analys kommer att presenteras nedan över hur maskulinitet speglas i rättegångssalen. Med syfte i att försöka urskilja maskulinitets konstruktion i de observationer som gjorts.

För denna uppsats har vi gjort åtta observationer. Syftet med observationerna har inte varit att bara studera det som sägs utan också det som görs, både vad människor gör i relation till varandra men även i relation till omgivningen¹⁷. Observationer kan beskrivas utifrån en trestegsprocess. Steg ett består av att forskaren på något sätt försöker få tillgång till fältet. Därefter går forskaren ut på fältet för att arbeta och studera de utvalda personerna och försöka där fånga deras världsbild och levnadsätt. Det tredje steget innefattar att dra sig tillbaka från fältet för att analysera det observerade materialet och på så sätt få fram en slutgiltig bild av den studerade gruppen¹⁸. Rättegångssalen är tillgänglig för allmänheten, därmed var steg ett i trestegsprocessen väldigt oproblematiskt att genomföra. Steg två för oss var att genomföra observationerna vilket vi gjorde under några veckor på utvalda rättegångar. Vi lyckades därmed fånga det som skedde inne i rättegångssalen i skrift. Rättegångsprocessen som sådan samt de olika rollerna i salen var vi redan innan observationerna genomfördes medvetna om, pga den förkunskap om denna process som vi besitter. Steg tre i processen var att analysera materialet vilket vi gjorde genom att dels sammanställa fältanteckningarna direkt efter observationerna dels genom att läsa igenom och koppla empiri till teori och tvärtom när arbetet sammanställdes. På detta sätt arbetade vi såväl induktivt som

¹⁵ Repstad P. 2007, s 33

¹⁶ Ibid, s.34

¹⁷ Sjöberg K. & Wästerfors D. 2008, S.41

¹⁸ Crang, M. & Cook, I. 2007, s. 37

deduktivt. Vi utgick både från teorier för att analysera empirin men lyckades även hitta delar ur vårt empiriska material som krävde att vi utökade vårt teorival och tog hänsyn till nya teorier inom ämnet. Gubrium och Holstein poängterar vikten av att dag för dag skriva ner det som kommer till ens kännedom genom observationerna. Särskilt viktigt kan det vara att skriva ner på vilket sätt missförstånd eller samförstånd har uppstått, detta för att underlätta förståelsen senare i processen. De rekommenderar också att skriva på ett så målande och detaljerat sätt att en utomstående läsare skulle kunna se platsen och situationen framför sig¹⁹. Även vikten av att skriva ner saker så snart som möjligt betonas, detta då minnet sviker en fortare än man kan tro²⁰. Något vi tagit stor hänsyn till.

Vid en observation är det mycket viktigt att inte bryta mot de regler som finns för den utvalda miljön. Det gäller att forskaren är mycket flexibel med rutiner och liknande samt att han/hon är beredd att möta nya uttryck i form av fackuttryck²¹. Exempelvis inom just rättsväsendet är det vanligt med begrepp och normer som är kopplade till det rent juridiska vilket man bör vara medveten om vid observationen. Under observationerna har vi med utgångspunkt i detta varit noggranna med att följa de regler som finns över hur man bör bete sig vid en rättegång. De platser som avses för åskådare har varit de platser där vi suttit under observationerna och de reglerna om att inte störa eller förhindra rättegångsprocessen i sin helhet har självklart följts. Att föra anteckningar och observera passivt kan vara problematisk då aktörerna kan uppleva en känsla av osäkerhet och ibland aggressivitet gentemot den främmande observatören²². Det är dock fördelaktigt för forskaren att det inom det fält som avses studeras ofta finns besökare och att de inblandade parterna ofta för anteckningar under rättegångsförhandlingen. Att föra anteckningar lite hela tiden gör att aktörerna inte blir lika misstänksamma över vad som skrivs ner. Detta förhindrar även aktörernas möjlighet till att räkna ut forskarens syfte med observationen²³. De observationer som gjorts har en tidsbegränsning på ett par timmar per gång eftersom noggrannheten oftast blir sämre när man har observerat för länge²⁴.

Observationernas upplägg bygger på att vi har fört anteckningar under hela rättegången och att de subjektiva intrycken och kommentarerna markerats med OBK i fältanteckningen, vilket står för observatörens kommentar. Detta för att tydligt markera att det är vår egen kommentar²⁵.

¹⁹ Crang, M. & Cook, I. 2007, s. 50

²⁰ Ibid, s. 57

²¹ Repstad P. 2007, s.57

²² Ibid, s.54

²³ Ibid, s.65

²⁴ Ibid, s.65

²⁵ Ibid, s.68

Inledningsvis innehåller fältanteckningen datering, och platsbeskrivning samt vilka aktörer som är involverade. Därefter beskrivs aktörerna mer ingående med klädsel, ålder, uppträdande osv. Det är svårt att på förhand veta vilken information som är viktig, därför har alla intryck skrivits ner²⁶. Då vi genomfört observationerna har vi inte bara tagit hänsyn till vad som sagts och vad som gjorts, utan även hur det sagts och hur det gjorts. Att sedan analysera materialet utefter detta kallar Gubrium och Holstein för analytic bracketing. Vi har alltså försökt att inte bara se vad deltagarna i rättegångssalen säger, utan även hur de säger det och vilken retorik de använt. Författarna talar om att bryta ner sina anteckningar i först vad som sägs, sedan hur det sägs, detta för att skapa en så komplett bild av materialet som möjligt²⁷. Genom att arbeta på detta sätt hoppas vi att vi kunnat skapa en djupare förståelse samt ett bredare underlag för vår analys.

Allt har antecknats direkt på platsen, och varje registrering innehåller någon form av tolkning över vad som setts, hörts, miljön, känslor och olika hypoteser. Eftersom att vi är två personer som agerat observatörer har sedan våra fältanteckningar skrivits ihop direkt efter observationen till en och samma anteckning. Att använda sig av flera observatörer vid ett och samma fält har såväl fördelar som nackdelar. En nackdel kan vara att det kan uppstå problem att samordna arbetet. En annan kan vara att forskarnas roll på fältet blir så pass påtaglig att forskningseffekten påverkar aktörernas beteende²⁸. Detta är dock något vi kämpat för att undvika genom att fältet ofta besöks av diverse observatörer av olika former, vilket gör att ”forskningseffekten” borde vara mindre påtaglig. Det kan även vara fördelaktigt att vara två forskare då vi får större möjlighet att hinna registrera vad som sker under observationen då två forskare troligtvis ser olika saker. Det valda fältet skapar inget etiskt dilemma då det är öppet för allmänheten och alla kan och får utföra dessa observationer. Däremot kan tänkas att vår närvaro kan göra att de inblandade upplever obekvämheter. Detta är dock något som inte bör ha någon större inverkan på resultatet.

Observationerna fungerar som underlag till vidare analys utifrån de valda teorierna. Analysen av observationerna bygger på socialkonstruktivismens tankar om att det finns givna mönster i sättet som vi pratar på. Allt som sägs såväl representerar som konstruerar vår sociala verklighet. Därför är individers sätt att tala en viktig del i förändring och skapande av olika sociala roller²⁹. Vid analys av observationsmaterial är det viktigt att inte dra moraliserande slutsatser av materialet, så kallade *attributionsfel*. Detta innebär att forskaren gör en obetänksam tolkning över vad den ser, exempelvis gör en moralisk tolkning av ett visst klädesplagg, exempelvis att en person som bär en palestinasjal

²⁶ Sjöberg K & Wästerfors D, 2008, S.44

²⁷ Gubrium, F. J. & Holsten, A. J., *The new language of qualitative method*, 1997 Oxford. S. 118

²⁸ Repstad P. 2007, s.39

²⁹ Sjöberg K & Wästerfors D, 2008, S. 97

är vegan³⁰. Vi är medvetna om risken med detta i observationsmaterialet och har därför varit mycket noggranna med att ta hänsyn till vad som har varit våra egna subjektiva kommentarer i fältanteckningen och vad som konkret sagts under rättegången.

³⁰ Sjöberg K & Wästerfors D, 2008,S. 63

Teori

Det finns en mängd olika teorier som på olika sätt förklarar människans uppfattning av samhället³¹. Den originallitteratur som funnits om de utvalda teorierna har använts till största del och sedan kompletterats med ytterligare litteratur kring ämnet om maskulinitet och social konstruktion.

Social konstruktion

Teorin om social konstruktion utgår ifrån att vårt medvetande, vi själv och vår idé om vad det innebär att vara en person samt vår egen identitet, är socialt konstruerad genom språket. Denna teori utgår ifrån att vår kunskap är knuten till den kulturella och historiska kontexten. Exempelvis behöver det som anses vara maskulint i vårt samhälle inte anses vara maskulint i andra kulturella sammanhang. Genus och kön är kulturellt producerade produkter där könsidentiteten utvecklas ur upplevda könsskillnader³². Den konstruerade bilden av maskulinitet är ofta inte direkt jämförbar med de faktiska manliga särdragen. Denna subjektiva presentation är ofta konstruerad utifrån en tanke kring manlighet i relation till vem den förmedlas av, till vilken aktör, och på vilket sätt. Enligt det socialkonstruktivistiska synsättet finns det även ett samband mellan den bild som människan konstruerar av ett fenomen och det sätt individen beter sig på. Beroende på vilken manlighet som samhället konstruerat blir vissa sätt att agera på självklara medan andra anses helt otänkbara. Detta beteendemönster är även det kopplat till kulturell kontext och följer normen för vad som anses vara passande i relation till könsbild³³.

Någon som också skrivit om konstruktionen av maskulinitet är James W Messerschmidt, professor i kriminologi och sociologi. Han kategoriserar i sin bok *Masculinities and crime*, unga män enligt den bild som konstruerats av dem i samhället och det beteende hos männen detta resulterat i. Messerschmidt använder sig av två begrepp för att beskriva de olika grupperna av unga män. De som tillhör medelklassen, kommer från en bra familj samt är aktiva och duktiga i skolan kallar han *saints*. Saints begår brott, såsom skadegörelse och stöld, vilket de själva inte anser vara avvikande³⁴. Motsatsen, *roughnecks* är den grupp som utgörs av arbetarklassmedlemmar där dåliga betyg, grövre brottslighet och våld är vanligt förekommande. De båda grupperna använder sig av olika resurser för att skapa en viss typ av maskulinitet. Brottsligheten är källan till hur gruppernas maskulinitet konstrueras. De båda grupperna använder olika kriminella medel för att bli män och

³¹ Sjöberg K & Wästerfors D, 2008, S.98

³² Burr Vivien, *An introduction to social constructionism*, New York, 1996, S.53

³³ Lindgren S, kap.4

³⁴ Messerschmidt, 1993, s. 90

komma in i vuxenvärlden³⁵. Enligt Messerschmidt använder de sig även av olika sätt för att uppnå den makt och status som en man anses behöva. Medlemmar av medelklassen har ofta redan makt medan arbetarklassen tar till grövre våld för att uppnå samma maktposition³⁶.

Det är dock inte enbart saker så som våld och auktoritet som påverkar de sociala konstruktionerna. Den socialkonstruktivistiska teorin utgår ifrån en tanke om att även språket är en stor del av den sociala konstruktionen genom att språk struktureras i olika mönster vilka kallas diskurser. Det finns olika diskurser så som ex. familjediskursen, den medicinska diskursen osv. Varje diskurs följer det mönster av normer som finns för respektive socialt område som vi agerar inom. För att leva upp till den utsatta familjediskursen förutsätts exempelvis att individen har barn och agerar efter det som är lämpligt med tanke på familjediskursen. Det socialkonstruktivistiska synsättet menar att språket representerar och konstruerar den sociala verkligheten. Hur vi talar speglar skapandet och förändringen av vår omvärld, identitet och sociala relationer³⁷. Diskurserna får även en mycket viktig roll i människans identitetsskapande, då identiteten skapas i interaktionen mellan människor och baseras på språket. Vår identitet konstrueras utifrån den kulturella diskursen som finns tillgänglig för oss, vilken vi också bygger vår kommunikation med andra på. Identiteten sammanvävs utifrån olika trådar så som ålder, klass, etnicitet, kön, sexualitet osv. Alla dessa och många fler vävs samman och bildar slutligen en individs identitet. Vi som individer är alltså slutprodukten och kombinationen av precisa versioner av alla dessa företeelser³⁸. Vi bör dock vara uppmärksamma på att bestående diskurser inte är garanterade sin dominans för evigt, utan kan komma att försvagas, förändras eller försvinna. I takt med att samhället förändras, förändras även diskurserna³⁹. Alla diskurser representerar något, exempelvis åldersdiskursen kan sägas innefatta människor som är i olika skeenden av livet. Burr tänker sig att äldre personer förknippas med fenomen så som förlust av ex. minne, motoriska färdigheter, status, makt osv. Men samtidigt kan en alternativ version av åldersdiskursen kunna förknippas med visdom, respekt, och lugn. Även ungdomsdiskursen kan representeras på olika sätt. Ofta förknippas ungdomar med utveckling, förändring, identitetskris, en period av fara, och svårigheter att uppnå konformitet. Vilken version av ungdomsdiskursen en person kan leva ut är relaterat till etnicitetsdiskurs, klass osv⁴⁰.

Oavsett vad det handlar om när det gäller aspekter i en persons liv, så finns det oftast en variation av diskurser vilka ger en bild av vad det innebär att vara exempelvis ung, homosexuell, rik, chef, osv.

³⁵ Messerschmidt, 1993, s. 90

³⁶ Ibid, s. 92

³⁷ K & Wästerfors D, 2008, s.96

³⁸ Burr V, 1996, S.51

³⁹ Ibid, s.55

⁴⁰ Ibid, s.52

Diskursen kring maskulinitet betonar rationalitet och en förmåga att hålla känslorna i styr gentemot vad som är rationellt och meningsfullt i vårt samhälle. Diskursen för femininitet betonar istället för känslomhet, bristande logisk förmåga, och handlande efter intuition, vilket ses som icke-förnuftigt eller ovetenskapligt. Flera diskurser är verksamma med att konstruera och producera våra identiteter samtidigt⁴¹.

Enligt sociologen Pierre Bourdieu är känslor kulturellt betingade, vilket innebär att de är konstruerade av människan, inte biologiskt skapade. Det kulturella system som utgör konceptet av emotioner, har blivit osynlig för oss eftersom individen antar att det är möjligt att identifiera essensen av en känsla, att känslor är universella och att de går att separera från både sin personliga och sociala kontext. Om man utgår från den tanken är normerna för mannen som har med dennes känslor och personlighet att göra helt oberoende av social och kulturell kontext. Bourdieu menar dock att de normer som finns över mannens emotioner är osynliga för oss vilket gör att vi drar slutsatsen att mannens dominanta beteende är biologiskt. Men genom att titta på emotionell konstruktion så avmaskerar man schemat som omedvetet finns som ett normativt verktyg för att bedöma mental hälsa hos olika kulturella individer. Först då kan vi se varför kvinnan märkts som det emotionella könet och mannen som det rationella. Något som enligt Bourdieu inte beror på att dessa emotioner är biologiskt medfödda hos respektive kön utan snarare för att kulturella föreställningar om hur kvinnan/mannen ska vara styr individens beteende vilket förstärker den ideologiska underordningen av kvinnan⁴².

För individen äger den viktigaste upplevelsen av andra rum i situationer face-to-face. Detta är prototypen för social interaktion. Två personer befinner sig i samma levande nu och de är båda för varandra närvarande och deras "här och nu" inkräktar på varandras liv. Detta leder till ett fortlöpande utbyte av uttryck såsom leenden och ogillanden. En persons uttryck påverkar den andra personens uttryck och man kan med hjälp av uttryck tolka en person. Risken för feltolkning finns dock.⁴³ Interaktionen mellan människor påverkas av ständiga typifieringar och det är utefter dessa en persons uppträdande och egenskaper tolkas. Hela vardagslivets verklighet omfattas av så kallade typifieringsscheman och det är utefter dessa vi uppfattar andra. Exempelvis uppfattas en person som "en man", "en europé" eller "en säljare"⁴⁴. Efter att ha typifierat en persons karaktäristiska drag och handlingar är det lätt att dra parallellen att alla i denna kategori har samma egenskaper⁴⁵. I en face-

⁴¹ Burr V, 1996, s.53

⁴² Bourdieu Pierre, "Den manliga dominansen", Uddevalla 1999, s.52

⁴³ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 41

⁴⁴ Ibid, s. 43

⁴⁵ Ibid, s. 44

to-face situation är det lätt att uttrycka känslor, exempelvis vrede, genom användandet av ansiktsuttryck och kroppsrörelser. Dessa uttryck kan inte överleva utanför face-to-face situationen utan måste därför objektifieras. För att objektifiera vrede kan ett utplacerat föremål så som ett vapen fungera utmärkt. Vapnet blir då ett objekt som uttrycker känslan och den har då blivit en objektiv tillgänglig del av verkligheten⁴⁶. Man omges ständigt av föremål som visar vilka subjektiva avsikter som ens medmänniska innehar. Svårigheten kan ligga i att utläsa vad föremålet i fråga tillkännager. Detta i synnerhet om det producerats av människor man inte träffat⁴⁷. Något som inte enbart fungerar i face-to-face situationer är språket. Språk är det viktigaste teckensystemet i det mänskliga samhället och har sitt ursprung i face-to-face situationer men som fungerar lika bra utanför dessa⁴⁸. Tack vare detta kan språket när som helst framkalla en hel värld, och det kan göra närvarande en mängd objekt som rumsligt och tidsmässigt befinner sig på helt olika platser⁴⁹.

Även Bourdieu talar om världen utifrån kategoriseringar och problematiken med att analysera denna värld. Han menar att individen oftast själva innefattas i det objekt vi försöker uppfatta. Vi har därmed införlivat den manliga ordningens historiska strukturer i form av perceptioner och värderingsscheman. När vi ska analysera riskerar vi att ta hjälp av sätt att tänka som själva är en produkt av manlighetsdominansen, och endast om vi lyckas objektifiera kan vi komma ifrån detta. Världen konstrueras utifrån klassifikationer⁵⁰.

Handlingar som upprepas ofta blir vanemässiga och kan upprepas om och om igen utan besvär⁵¹. Dessa vaneskapande processer föregår all institutionalisering. Institutionalisering uppträder där det finns typiska vanemässiga handlingar utförda av en viss typ av aktörer⁵². Den institutionella världen upplevs som en objektiv verklighet. Denna verklighet är konstruerad och producerad av människan⁵³. Alltså är samhället en mänsklig produkt och en objektiv verklighet, samtidigt som människan är en social produkt⁵⁴. Allt institutionaliserat handlande innefattar roller. Rollerna i sin tur objektifieras genom språket och är en viktig del i samhällets objektivt tillgängliga värld. Det finns gemensamma normer för rollutförandet, normer som alla känner till och förväntas följa⁵⁵. Varje roll har olika normer och så fort en person fått en roll måste denna handla under gällande

⁴⁶ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 48

⁴⁷ Ibid, s. 49

⁴⁸ Ibid, s. 51

⁴⁹ Ibid, s. 53

⁵⁰ Bourdieu P, 1999, S.17

⁵¹ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 70

⁵² Ibid, s. 72

⁵³ Ibid, s. 76

⁵⁴ Ibid, s. 78

⁵⁵ Ibid, s. 91

normer. Institutioner representeras av rollerna, det är dem som gör det möjligt för institutionerna att leva vidare. Det finns dock annat än rollerna som representerar en institution. Exempelvis så representeras rättsväsendet av, förutom roller, även av juridikens språk, lagböckerna, rättsvetenskapliga teorier samt etiska, religiösa eller mytologiska tankesystem som legitimerar institutionen och dess normer⁵⁶.

Maskulinitet

Maskulinitet är språkligt konstruerat och de förklaringar av vad som definieras som manligt är en produkt av vårt sätt att konstruera världen. Teoribildningen förnekar inte det faktum att det finns nedärvda genetiska funktioner hos människan. Men väljer att helt fokusera på den sociala konstruktionens påverkan på individers och samhällsgruppers liv⁵⁷.

Sociologen R.W Connell menar i likhet med socialkonstruktivistisk teori att det finns dominerande kulturella former av genus vilket han kategoriserar som hegemonisk maskulinitet. Han intresserar sig för hur den sociala makt som män har i samhället vilken upprätthåller genusorättvisor. Teorin bygger på en genushierarki utifrån premissen mäns dominans över kvinnor. De kulturella idealen för maskulinitet måste inte ha något samband med de karaktäristiska dragen hos majoriteten av männen i ett samhälle. Utan bilden av maskulinitet kan istället bygga på fantasifigurer som uppfyller de normer som följer bilden av manlighet⁵⁸. Den manliga dominansen har alla förutsättningar att utövas oinskränkt. Det företräde som mannen generellt tillerkänns framträder ständigt i objektiva sociala strukturer och i produktiva och reproduktiva verksamheter⁵⁹. Kulturellt går det att se en viss form av maskulinitet som vid en viss tidpunkt höjer sig över andra former. Connell talar om denna utifrån, hegemonisk maskulinitet vilken kan ses som den maskulinitet som i just det tillfället i just den miljön anses vara den mest legitima. Mest troligt skapas hegemoni där det finns ett samband mellan kulturella ideal samt institutionell makt. Detta kan ske individuellt men också kollektivt inom exempelvis militären och staten som båda uppvisar en tydlig bild av maskulinitet. Hegemoni kännetecknas främst av hävdandet av auktoritet, snarare än våld. Även om våldet ofta används för att underbygga auktoriteter⁶⁰.

Hegemonisk maskulinitet betyder inte fullständig kontroll, den går inte per automatik utan kan

⁵⁶ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 93

⁵⁷ Lindgren S, 2007, kap.4

⁵⁸ Connell, R. W. 1995, s. 101

⁵⁹ Bourdieu P, 1999, S.46

⁶⁰ Connell, R. W. 1995, s.101

avbrytas eller avbryta sig själv⁶¹. Olika typer av maskuliniteter skapas inom olika raser och klasser. Det har dock också framkommit i Connells forskning att olika typer av maskuliniteter även skapas inom samma miljöer och institutioner⁶². Connell menar att kön ständigt samspelar med ras och klass och att det går att urskilja multipla maskuliniteter så som svarta, vita, arbetarklass och medelklass. Detta innebär visserligen inte att det enbart finns en arbetarklassmaskulinitet eller en svart maskulinitet⁶³. Det går inte att enbart titta på skillnader mellan olika typer av maskuliniteter utan man måste även se hur relationerna mellan dessa ser ut. Relationerna kan bestå av allianser, dominans och underordning⁶⁴.

James Messerschmidt är inne på samma spår som Connell i sin bok *Masculinities and crime* där han bland annat beskriver att vårt samhälle har en tydlig bild av kvinnliga och manliga normer där det finns ett antal olika attribut som ses som typiskt kvinnliga respektive manliga⁶⁵. Det finns olika sätt för en man att uppnå bilden av den hegemoniska maskuliniteten, alltså idealet för män. Ett sätt för individen att uppnå denna maskulinitet är att tillhöra ungdomsgrupper. Ungdomsgrupperna formar männen, och blir på så sätt en källa till konstruktionen av manlighet⁶⁶. Ungdomsgäng kan använda sig av olika medel för att uppnå denna manlighet, vilket kan leda till olika former av kriminalitet⁶⁷. Medelklassungdomar besitter ofta en viss typ av makt i skolan, eller inom olika föreningar. Dessa ungdomar har även de resurser som krävs för att de ska kunna planera sin framtid och på moraliskt riktiga sätt uppnå maskulinitet⁶⁸. Messerschmidt beskriver att våld och fysiskt krävande arbeten kan ses som mer maskulina vilket gör att männen söker sig till detta trots utbildning och ”finare” arbeten⁶⁹.

De olika ungdomsgängen ser ofta på våldet som nödvändigt och stor prioritet ligger i att skydda familjen (gängmedlemmarna) eller vissa geografiska områden⁷⁰. Ofta handlar våldsamma närkamper om att påvisa makt och styrka, vilka är viktiga attribut i jakten på att uppnå den hegemoniska maskuliniteten⁷¹. Messerschmidt menar att det finns verbala och icke-verbala signaler som är meningen att påvisa manlighet, varpå ovanstående faktorer kan vara ett uttryck av detta⁷².

⁶¹ Connell, R. W. 1995, s. 58

⁶² Ibid, s.57

⁶³ Ibid, s. 100

⁶⁴ Ibid, s. 57

⁶⁵ Messerschmidt, J. 1993, s.89

⁶⁶ Ibid, s.91

⁶⁷ Ibid, s.92

⁶⁸ Ibid, s.93

⁶⁹ Ibid, s.97

⁷⁰ Ibid, s.112

⁷¹ Ibid, s.99

⁷² Ibid, s.120

Kön är en situationsbaserad presentation som produceras genom beteenden⁷³.

Sann maskulinitet förväntas enligt Connell nästan alltid utgå från männens *kroppar*. På detta sätt skulle maskulinitet finnas inneboende i den manliga kroppen där det är kroppen som styr mannens handlande. Connell menar att maskulinitet konstrueras genom kroppsliga handlingar samt att kroppen är ofrånkomlig i konstruktionen av maskulinitet⁷⁴. För att förstå maskulinitet är det därför viktigt att förstå och analysera mäns kroppar⁷⁵. Det har länge funnits två olika, motsatta kroppsuppfattningar som dominerat diskussionen i denna fråga. Den ena menar att kroppen är en naturlig maskin som genom genetisk programmering, hormonella olikheter eller genom att könen har olika roller i produktionen, producerar genuskillnader. Den andra synsättet menar att kroppen är en neutral yta där den sociala symbolismen lämnar sina avtryck. Detta kan ses som en vidareutveckling av de gamla synsätten på arv och miljö. Det har även uppkommit ett tredje synsätt som innebär en kompromiss mellan de båda. Connell menar dock att alla tre är fel och att det finns andra möjligheter för att få en bättre förståelse av manligheten⁷⁶. Connell börjar med att ta upp det faktum att i vår kultur är den fysiska upplevelsen av manlighet och kvinnlighet viktig för tolkningen av genus. Manlighet är till exempel särskilda muskelformer, en viss hållning och ett särskilt sätt att röra sig på⁷⁷. Ett område som präglas starkt av förkroppsligad maskulinitet är idrotten, som ständigt visar upp vältränade kroppar i rörelse som strider mot varandra. Idrotten är också ett område där det finns tydligt bestämda sociala relationer. Tävling och hierarki bland männen samtidigt som kvinnorna blir exkluderade eller dominerade, något som symboliseras och realiseras i det kroppsliga uppträdandet⁷⁸. Idrotten kan sägas ha blivit ett sorts symboliskt bevis på männens överlägsenhet och rätt att härska⁷⁹. Connell menar alltså att kroppen är ofrånkomlig i konstruktionen av maskulinitet⁸⁰.

Bourdieu diskuterar ”den manliga dominansen” och menar med detta att den manliga ordningens styrka utmärks av att den inte behöver rättfärdigas. Det androcentriska synsättet etableras som neutralt och behöver inte utsägas i legitimerande diskurser⁸¹. Han menar att den sociala världen konstruerar kroppen som bekönad. Detta förkroppsligar de sociala perceptionsprogram som tillämpas på alla världens ting, men framförallt på kroppen själv i dess biologiska mening. Med

⁷³ Messerschmidt, W J, 1993, S.121

⁷⁴ Connell, R. W. 1995, s 82

⁷⁵ Ibid, s.69

⁷⁶ Ibid, s.70

⁷⁷ Ibid, s.78

⁷⁸ Ibid, s.80

⁷⁹ Ibid, s.81

⁸⁰ Ibid, s.83

⁸¹ Bourdieu P, 1999, S.21

sociala perceptionsprogram menas de faktorer som styr oss individer till att uppmärksamma vissa saker och ignorera andra. Det är dessa program som konstruerar skillnaden mellan de biologiska könen med rötter i ett godtyckligt dominansförhållande mellan man och kvinna som utgör den sociala ordningens verklighet. Den biologiska skillnaden kan framstå som det naturliga berättigandet av den socialt konstruerade skillnaden mellan genus. Alltså så ser vi människor på män och kvinnor utifrån att det skulle finnas olikheter mellan könen bara för att det biologiska könet uppmärksammas utifrån att det ser olika ut hos män och kvinnor. Resultatet av en konstruktion som skett till priset av en serie riktade val, eller bättre uttryckt genom att vissa skillnader betonas och vissa likheter förvrängts⁸². Eftersom kvinnan symboliskt är dömd till undergivenhet, kan kvinnor med hänsyn till detta endast utöva makt genom att vända mannens styrka mot honom själv eller acceptera och stiga åt sidan⁸³.

Analys

Det socialkonstruktivistiska synsättet menar att det finns ett samband mellan kunskap och sociala processer. Sättet att uppfatta världen och oss själva skapas och upprätthålls i social interaktion mellan människor, där gemensamma idéer byggs upp och vi kämpar om vad som är sant och falskt⁸⁴. Den analys som föreligger nedan har byggt på utdrag från observationer under rättegångsförhandlingar där verkligheten skapas i den sociala interaktionen mellan målsägande, svarande, domare, nämndemän och åhörare⁸⁵. Utifrån dessa analyseras och appliceras den social konstruktivistiska teorin varvat med Connells teori om maskulinitet samt delar av Bourdieus och Messerschmidts teorier. Vi skall börja med att diskutera hur maskulinitet konstrueras inom familjen.

Maskulinitet utifrån familjeproblematik⁸⁶

Åklagaren fortsätter fråga mamman frågor. Den åtalade skakar på huvudet och tittar bort. (OBK: den åtalade himlar med ögonen och ser ut att tycka det hon säger är patetiskt) Den manliga nämndemannen ler åt honom. Mamman fortsätter sin berättelse och menar att de hot som utdelas var emot de båda målsägande. Hon säger att det är hon som uppmanat målsägande 2 att ta kontakt med polisen. Alla de inblandade männen, förutom målsägande 2 och den åtalade är klädda i kavaj. Målsägande 2:s advokat ställer frågor till mamman.

⁸² Bourdieu P, 1999, s.22

⁸³ Ibid, s.45

⁸⁴ Burr V, 1996, S.54

⁸⁵ De utdrag som föreligger analysen är utvalda delar ur de fältanteckningar som finns bifogade i slutet av arbetet. I utdragen finns observatörens egna kommentarer med, och dessa har märkts med OBK. För att tydliggöra exakt vad det är som är observatörens kommentar så är kommentaren satt inom parentes.

⁸⁶ I följande två utdrag analyseras en rättegångsförhandling där en familj är involverad. Mamman och storebrodern är målsägande och lillebror är åtalad. Mamman kommer att benämnas "målsägande 1" eller "mamman" och storebrodern kommer att benämnas "målsägande 2".

Mamman kan inte svara på alla frågor, menar att hon var distraherad då hon hade så ont i handen. Den åtalade verkar inte bekymrad, kliar sig i ögonen och biter sig i kinden. Den åtalade och målsägande 1 tittar inte på varandra.

Den åtalades advokat frågar mamma frågor. Mamman säger att hon inte fick några märken av slaget och att hon inte åkte till läkaren. Den åtalade bor nu hemma hos mamman, men att hennes man har flytt landet. Advokaten frågar, hur är stämningen mellan er nu? Mamman svarar att han är min son och hon vet att han inte har mått bra (Utdrag 1, hämtat ur fältanteckning 1).

Det socialkonstruktivistiska synsättet anser att ”sanningar” så som att det exempelvis “ligger i kvinnans natur att ta hand om barn”- uppstår och bevaras i interaktionen mellan individer. Enligt detta synsätt finns det även ett samband mellan kunskap och social handling. Beroende på världsbild framstår vissa handlingar som legitima medan andra helt otänkbara. Den sociala konstruktionen av kunskap får på så sätt konkreta sociala konsekvenser⁸⁷. I utdrag 1 ovan kan vissa tendenser på ”sanningar” om kvinnan urskiljas, eller så kallade kvinnliga diskurser. Vi skall diskutera detta närmare nedan.

I utdraget går det att urskilja tveksamheter bland de inblandade mot mamman redan från början när hon påbörjar sin utsaga. Männerna i rummet verkar inte heller särskilt bekymrade över kvinnans berättelse och den utpekade sonen visar inga tecken på skuld. Bourdieu beskriver i sin studie problematiken med kvinnans låga maktposition. Han menar att eftersom kvinnan symboliskt är dömd till undergivenhet, kan de med hänsyn till detta endast utöva makt genom att vända mannens styrka mot honom själv eller acceptera och stiga åt sidan⁸⁸.

Genom att titta på emotionell konstruktion avmaskerar man schemat som omedvetet finns som ett normativt verktyg för att bedöma mental hälsa hos olika kulturella individer. Därmed märks kvinnan som det emotionella könet, kulturella föreställningar förstärker den ideologiska underordningen av kvinnan⁸⁹.

Bourdieu's definition av problemen med kvinnans låga maktpositioner ger således även uttryck för hur smärta som emotion gestaltas och tolkas. Kvinnan, i det här fallet mamman, har redan tilldelats rollen som ”den emotionella” och därmed blir hennes roll förhållandevis underställd de inblandade männens. Den enda chansen mamman har att få någon slags makt eller kontroll i rättegångssalen är att vända mannens makt emot honom själv. Den makt som den åtalade har i form av fysisk styrka

⁸⁷ Burr V, 1996, S.54

⁸⁸ Bourdieu P., s.45

⁸⁹ Ibid, s.45

går att omvandla i detta fall till något negativt och straffbart vilket ger kvinnan en viss makt⁹⁰. Att fysisk styrka även är en egenskap som ofta förknippas med mannen medan undergivenhet eller offerskap är något som förknippas med kvinnan, ger mamman ett visst övertag när det gäller trovärdighet. Emotionen smärta måste oftast orsaksförklaras. Ingen erfarenhet kräver och insisterar så på en tolkning på samma sätt som just smärta gör⁹¹. Detta blir tydligt när mamman upprepade gånger bes att förklara och ge uttryck för den smärta hon tillfogats och därmed ger hon smärtan en mening.

Den socialkonstruktivistiska synen på identitet bygger på en föreställning om att denna skapas genom diskurser. Gällande rådande femininitetsdiskurser konstrueras oftast kvinnan efter föreställningar om att hon är emotionell, empatisk och känslig. Det sista mamman uttrycker i utdraget från observationen är ett exempel på detta: trots att den åtalade sonen har misshandlat henne så är han hennes son och hon vet att han har mått dåligt. Detta skulle kunna tolkas som att hon känner sympati och viss skuld till sonens beteende⁹².

Om bilden av manligt och kvinnligt bygger på hur vi själva väljer att konstruera den utifrån samhällelig kontext så kommer kvinnan alltid att vara underlägsen mannen så länge som det finns tydliga könsskillnader i samhället. Även om utvecklingen mot jämlikhet kan tänkas vara positiv så kommer könsstereotypen leva kvar så länge vi själva fortfarande kan peka på skillnader mellan könen. I våldssammanhang kan man tänka sig att kvinnan redan från början är medveten om sin underlägsenhet och mannens övertag är därför redan ett faktum⁹³.

I utdraget kan man läsa att nämndemannen ler mot den åtalade efter det att den åtalade gjort sig lustig över mamman. Detta beskriver Berger och Luckman med att personers uttryck påverkar omgivningen och att man kan med hjälp av dessa uttryck sedan tolka individen. Däremot är risken för feltolkning stor. I detta fall skulle leendet från nämndemannen både kunna tolkas på det sättet att han är road över den åtalades utspel. Men kan även tolkas på det sättet att han ger sitt stöd till den åtalade och visar att även han finner mammans berättelse lustig. Ett leende kan alltså både vara ett uttryck för glädje, och samtidigt vara ett självbelåtet flin och inte alls ett uttryck för glädje⁹⁴.

Den åtalade kollat upp och lyfter blicken mot målsägande 2. (OBK: Målsägande 2 sitter väldigt ”macho” med ena handen på ryggstödet och gestikulerar med den andra) Den åtalade

⁹⁰ Bordiue P, s.47

⁹¹ Burr V, 1996, s.54

⁹² Ibid, s.54

⁹³ Connell 1995, s.107

⁹⁴ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 41

verkar lyssna mer på sin bror än sin mamma, verkar inte riktigt lika nonchalant nu". Målsägande 2 berättar att han tränat karate och att han inte vet om han puttade eller sparkade på den åtalade. Den åtalade uttalar ordet nej och skakar på huvudet. Målsägande 2 fortsätter sin berättelse. Han beskriver händelsen med "jag fick damp", "är du så tuff och sen gömmer dig som katt och rått på toaletten" Han berättar att han hjälpte sin mamma, "jag hjälpte henne med medicin och sånt kräm, det ska man göra" (OBK: Tydlig betoning på det sista) Målsägande pratar om det den åtalade sagt "det är pinsamt, jag sitter här med honom". (Utdrag 2, hämtat ur fältanteckning 1)

I citatet ovan ser vi hur prototypen av social konstruktion äger rum i en face-to-face situation. I en sådan situation inkräktar de inblandades "här och nu" på varandra vilket leder till ett ständigt utbyte av uttryck. Dessa uttryck påverkar den andra personen och det går att tolka en person genom dennes uttryck⁹⁵. I utdraget ovan går det att läsa att den åtalade tittar på målsägande 2 när denne talar samt även hur uttrycken hos den åtalade förändras beroende på vem som talar, något som kan antas bero på vilka uttryck målsägande 2 avger, men som även kan ha att göra med den genushierarki som är en av grundpelarna i teorin om hegemonisk maskulinitet och som innebär mäns dominans över kvinnor⁹⁶. Den åtalade kan helt enkelt ha större respekt för målsägande 2 än för målsägande 1 på grund av det faktum att målsägande 1 är kvinna och målsägande 2 är man.

I utdraget går det att se exempel på diskurser kring maskulinitet gällande förmågan att hålla känslorna utanför samt handla rationellt⁹⁷. Sett till den åtalade framgår det relativt tydligt i såväl kroppsspråk samt vad som sägs, att han inte vill visa några känslor, vilket kan framstå uppseendeväckande i en situation där en åtalad sitter med sin mamma och bror mitt emot som målsägande. Detta kan dock ses som ett rationellt handlande då den åtalade främst försöker skydda sig själv. Under rättegången framgår det att den åtalade haft det svårt under långa perioder av sitt liv och att han hamnat i olika sorters problem. I rättegångssalen kan han ses som underlägsen vilket kan leda till att han intar en försvarsposition. Målsägande 2 i sin tur handlar för att skydda sin mamma. Han berättar om hur han hjälpte mamman att behandla hennes skada efter slaget och understryker att det är så man ska handla. Detta uttalande är inte enbart ett sätt att visa att han skyddar mamman utan kan också antas vara riktat som en form av tillrättavisande till sin bror, den åtalade.

Det går i alla situationer att urskilja en viss form av maskulinitet som vid en särskilt tidpunkt höjer sig över andra former. Denna typ av hegemonisk maskulinitet är den som anses vara den mest legitima i den aktuella miljön. Målsägande 2 yttrar "är du så tuff och sen gömmer dig som katt och

⁹⁵ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 41

⁹⁶ Connell 1995, s. 58

⁹⁷ Burr V, 1996, s.53

rätta på toaletten". Det faktum att han poängterar att det inte är tufft att gömma sig på toaletten tyder på att det i detta fall är den tuffa maskuliniteten som anses vara den hegemoniska. Han drar även parallellen till en katt och rätta lek, där han själv är katten och brodern är rätten. Detta visar tydligt vad han anser om broderns beteende. I Connells teori om hegemonisk maskulinitet tar han upp hur genuspräglad idrotten är och att den har blivit en slags symbol för manlig överlägsenhet och rätt att härska⁹⁸. Målsägande 2 berättar att han träna karate vilket skulle kunna vara ett sätt att visa sin manlighet och överlägsenhet på.

De båda bröderna ingår även i ungdomsdiskursen. Denna diskurs ser olika ut för olika ungdomar men förknippas ofta med utveckling, identitetskris och svårighet att uppnå konformitet.

Ungdomsdiskursen är även starkt förknippad med etnicitetsdiskursen och det är denna som påverkar vilken version av ungdomsdiskursen en person kan leva ut⁹⁹. I fallet med bröderna kan dessa diskurser ha stor påverkan då de ursprungligen kommer från ett land i mellanöstern, vilket gör att de blir konstruerade på ett annorlunda sätt än om målsägande och svarande hade varit kvinnor med svenskt ursprung.

Vi har ovan diskuterat maskulinitetskonstruktion utifrån familjeproblematik. Nu ska vi övergå till att diskutera hur femininitet kan konstrueras i rättegångssalen. Detta för att tydligt kunna se skillnader och likheter mellan konstruktionen av maskulinitet.

Femininitetskonstruktion

Ordföranden ber henne prata lite högre. Hon säger "jag tar inte så mycket när jag tar, jag hade ju André (sonen) då och han var jätteledsen för att jag återföll" "jag ångrar det jättemycket" "jag vill leva ett sunt liv, ett lugnt och fint liv. Vill vara helt drogfri". Advokaten avbryter och säger att hon ska håla sig till brottet. (OBK: han slår hårt och aggressivt i bordet).(Utdrag 3, ur fältanteckning 2)

I detta sammanhang går det att urskilja vissa så kallade kvinnliga diskurser i sättet varpå den åtalade beskriver händelseförloppet mycket ursäktande. Hon upprepar vid flertal tillfällen hur ledsen hon är över vad som hänt och att hon vill leva ett lugnt liv. Gällande kvinnliga diskurser brukar, som vi tidigare tagit upp, kvinnan ofta konstrueras som känslös, omsorgsfull, empatisk osv¹⁰⁰. Detta kan man även urskilja tendenser av i utdraget ovan. Den åtalade kvinnan i denna rättegång understryker mycket tydligt den skuld hon känner gentemot sin son och påvisar med detta en

⁹⁸ Connell 1995, s.80

⁹⁹ Burr V, 1996, s.52

¹⁰⁰ Ibid, s.53

medvetenhet om att hon inte levt upp till de normer som ingår i diskursen för att vara moder. Det ingår inte i den kvinnliga diskursen att utsätta sig för farliga situationer, såsom situationer som inbegriper droger eller kriminalitet¹⁰¹. Den åtalade kvinnan visar en viss medvetenhet om att det inte är passande att bete sig på det sätt hon gjort och uttrycker att hon egentligen vill leva ett ”fint och lugnt liv” vilket skulle kunna vara ett tecken på att hon egentligen vill leva upp till den kvinnliga diskursen.

Hon svarar ja och fortsätter att förklara hur mycket hon skäms. Advokaten avbryter och säger att hon kanske tagit lärdom av händelsen. (OBK: mycket nedvärderande, pratar som om han pratar till ett barn.) Den tilltalade ler och säger att till och med poliserna var förvånade när de såg hennes hem. (OBK: hon talar om detta i positiv bemärkelse att poliserna blivit positivt överraskade över att se hur fint hon haft det.) (Utdrag 4, ur fältanteckning 2)

Vi individer konstrueras utifrån den kulturella diskurs som finns tillgänglig för oss, vilken vi också bygger vår kommunikation med andra på. Diskurserna är tydligt kopplade till hur samhället är organiserat och styrt. Fenomen så som kapitalismens ekonomi, institutioner för utbildning och rättsväsende, giftermål, familj och trosåskådning, är alla företeelser som ger vårt liv mening och form liksom status och sociala positioner. Varje institution gör oss individer till något konkret¹⁰². Därmed kan man säga att de diskurser som funnits tillgängliga för den åtalade kvinnan idag gjort att hon omfattas av en familjediskurs, kvinnlighetsdiskurs, åldersdiskurs osv. Men mest tydligt innefattas hon av en kriminalitetsdiskurs som inbegriper olika sätt att se på avvikande beteende. Individer som inte lyckas leva upp till normerna att leva efter konformitet. Allt som ger struktur till samhället praktiseras varje dag genom våra handlingar. Konformitet praktiseras varje dag av individer som väljer att leva efter de uppsatta normerna i vårt samhälle. Alla sociala strukturer garanteras och upprätthålls sedan genom lagen¹⁰³. Den åtalade kvinnans uttalande om att ”*till och med poliserna var förvånade när de såg mitt hem.*” tyder på att det finns någon form av idé kring att kriminella inte kan vara ordningsamma. Avvikandet är alltså något slags genomgående tema i kriminalitetsdiskursen och därmed är ett pryddigt hem något som inte passar in i normen för den kriminella. Därmed understryker kvinnan med detta uttalande diskursen över kvinnlig ordningssamhet och strävan efter det vackra samt en vilja till anpassning¹⁰⁴.

Normbrytare och hegemoni

¹⁰¹ Burr V, 1996, s.54

¹⁰² Ibid, s.52

¹⁰³ Ibid, s.56

¹⁰⁴ Ibid, s.93

Det är nu dags att förhöra den tilltalade. Han får börja med att själv berätta om händelsen. Innan han börjar tala, hostar han lätt. Han säger att han inte minns något från den aktuella dagen. Ordförande frågar varför. Den tilltalade svarar att han kvällen innan drack rom, men att han inte vet varför han inte minns något. Han berättar att han 48 timmar innan händelsen dykt, och att han efter det flugit 12 timmar, han mådde då konstigt med huvudvärk så då tog han panodil och drack rom. (OBK: den tilltalade verkar irriterad, ser frågande ut. Advokaten såg besvärad ut). Han minns att han drack ett glas, men minns sedan inte mer. Detta var fredagkväll, flaskan var tom på söndagen. Den tilltalade hostar till och har handen i ansiktet. Den tilltalade kommer inte ihåg någonting. (OBK: den tilltalade pratar lite besvärat, han rycker mycket på axlarna). Försvarsadvokaten ser bekymrad ut. Målsägande tittar åt vårt håll, ser irriterad ut” Den tilltalade bär en vit skjorta med grönaränder , jeans, klocka och vigsel (Utdrag 5, ur fältanteckning 3)

Det beteende som den tilltalade själv beskriver påvisar inga tecken på att uppfylla de manliga normerna. Att sedan smita från olycksplatsen är ytterligare ett svaghetstecken om man ska utgå från maskulinitetsdiskursen, då det är ytterst känslöstyrkt och irrationellt att fly ifrån olyckan ¹⁰⁵.

Vittne 2 kallas. Detta vittne är polisen som spårade upp den tilltalade efter händelsen. Polisen är klädd i uniform. Även han avger vittneseden. (OBK: ordföranden ger inte samma information till polisen som till det tidigare vittnet utan säger istället att han utgår från att vittnet i egenskap av polis känner till vikten av att tala sanning). Polisen sätter sig i stolen på ett kraftfullt sätt. Sätter sig lågt ut på kanten på stolen. Han talar mycket (!!) högt, tydligt och formellt. Den tilltalade lyssnar intresserat” (Utdrag 6, ur fältanteckning 3)

I detta utdrag framträder det tydligt att ordföranden gör en så kallad typifiering efter vittnets yrke som polis. I egenskap av polis uppfattas genast vittnet som såväl kunnig som trovärdig. Den typifiering som gjorts gör att vittnets uppträdande och egenskaper tolkas efter hur han bör vara rent karaktäristiskt i egenskap av polis. De typifieringsscheman som görs över alla företeelser i vårt vardagliga liv styr hur vi uppfattar andra och hur vi drar paralleller mellan individer inom samma kategori ¹⁰⁶. Ordföranden anser sig inte behöva gå igenom vittneseden och hur rättsprocessen kommer gå till då han antar att polismannen i egenskap av vittne redan är medveten om detta ¹⁰⁷.

Detta handlande från ordföranden påvisar även en typ av vanehandling. Ordföranden har använt sig av poliser som vittnen åtskilliga gånger och polisen själv är van vid att vittna. Denna handling har upprepats så ofta att den uttrycks som vanemässig och kan upprepas utan besvär ¹⁰⁸. Att handlingar blir vanemässiga är ytterst vanligt inom institutioner så som inom rättsväsendet. Berger och Luckman talar om detta utifrån begreppet institutionalisering och är alltså det som uppträder där det finns typiska vanemässiga handlingar utförda av en viss typ av aktörer så som en rättsprocess ¹⁰⁹.

¹⁰⁵ Burr V, 1996, s.53

¹⁰⁶ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 43

¹⁰⁷ Ibid, s. 44

¹⁰⁸ Ibid, s. 70

¹⁰⁹ Ibid, s. 72

Denna institutionalisering innefattar roller där gemensamma normer styr rollutförandet, normer som alla känner till och förväntas följa¹¹⁰. Ordförande har sin givna roll i salen och vittnet har sin. Det vanemässiga handlandet framträder tydligt här då ordförande väljer att gå ifrån den norm som ingår i hans roll, där han bör förklara vittnets skyldigheter och istället handlar efter idén om att vittnet i egenskap av polis redan är medveten om lagar och regler¹¹¹.

Polisen uppträder med större självsäkerhet än de andra som är närvarande i salen, vilket blir tydligt med hänsyn till röstläge och kroppsspråk. Uniformen förtydligar auktoritetspositionen och gör att kopplingen till polisyret som sådant med allt vad det innebär blir tydligare. Man kan i detta sammanhang tänka sig att polisen med sina manliga attribut såsom makt, rationalitet och styrka både själv starkt identifierar sig som man men även att de närvarande i rummet är medvetna om hans manliga känslor och attityder.

Utdraget ovan kännetecknas av hegemonisk maskulinitet som vid en viss tidpunkt höjer sig över andra former. Polisen kan tänkas vara den form av maskulinitet som i just detta tillfälle anses vara den mest legitima. Oftast skapas hegemoni där det samband mellan kulturella ideal och institutionell makt är tydlig. Polisen är en kategori som kollektivt och individuellt tydligt uppvisar en bild av maskulinitet. Den manliga polisen som agerar vittne i denna rättegång hävdandar tydligt sin auktoritet, vilket är en av grundpelarna för en upplevd hegemonisk maskulinitet. Det våld som polisyret legitimeras till att använda underbygger dess auktoriteter¹¹². En person kan märkas mer eller mindre i en face-to-face situation. En av anledningarna till detta är hur ofta personerna möts, om någon utmärker sig eller om personen är välkänd i sammanhanget¹¹³. I detta sammanhang möts polisen som vittne med stor respekt, kanske för att han just är välkänd i det sammanhang som observationen görs i men även för att han utmärker sig som en auktoritet i rummet.

Kroppen som redskap för konstruktion

Målsäganden, man bär grå t-shirt och jeans, sitter med dålig och osäker hållning.

Målsägande biträdet bär svart kavaj och rutigskjorta. Försvaret: tilltalad man bär skjorta och pullover-grön ovan på skjortan, ser säker och prydlig ut.(Utdrag 7, ur fältanteckning 4)

Connell menar att olika maskuliniteter skapas inom olika samhällsklasser. Grundat på beskrivningen av de inblandade parternas ekonomiska situationer antar vi att målsägande ovan tillhör arbetarklassen medan den tilltalade snarare tillhör medelklassen. Detta framgår bland annat

¹¹⁰ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 91

¹¹¹ Ibid, s. 93

¹¹² Connell 1995, s.101

¹¹³ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 45

av att advokaten till den tilltalade säger: ”Den tilltalade driver egen verksamhet med 16 anställda, omsätter 24 miljoner kr”. Connell talar om *multipla maskuliniteter* i en situation. I detta fall består dessa av dels en arbetarklassmaskulinitet, dels en medelklassmaskulinitet¹¹⁴. I relationen mellan den tilltalade och målsägande är det ganska tydligt att den tilltalade dominerar och att målsägande är underordnad. Detta inte enbart på grund av de olika klasstillhörigheterna de båda befinner sig i utan det visar sig också i deras sätt att tala, röra och föra sig¹¹⁵.

Något som också är viktigt för tolkningen av genus är den fysiska upplevelsen av manlighet. I detta fall ges det två vitt skilda fysiska upplevelser av de båda männen. Målsäganden i sina enkla kläder och osäkra hållning ger ingen stark maskulin bild. Detta i motsats till den tilltalade som har en stark hållning och ett säkert rörelsemönster samt prydd klädsel¹¹⁶.

Det tilltalade tillägger ”han har ljugit mig rakt upp i huvudet” ”det är inte såhär man gör affärer ”När han får ett sådant här förtroende som han inte får från någon annan kund.” Den tilltalade har haft långa tvister förut, ”men man slår inte folk på käften”, ”man för inte högljudda diskussioner på allmän plats.” (OBK: tilltalade svär, men behåller lugnet, något arg ton). Tilltalad: ”den enda gången jag haft fysisk kontakt med målsäganden var i början då vi skakade hand och han fick mitt förtroende, då jag litade på honom.”(Utdrag 8, ur fältanteckning 4)

I den maskulina diskursen ingår rationellt handlande. Att skaka hand för att sluta ett avtal och sedan lita på att avtalet följs är i högsta grad rationellt. Den tilltalade uttrycker att han litade på målsägande men att denne inte höll sin del av avtalet. Han talar också mycket om hur man gör och inte gör. Det verkar viktigt för honom att tydliggöra att han vet vilka normer som gäller och att han själv följer dessa, samtidigt som han pekar på motsatsen hos målsägande. Att inte föra högljudda diskussioner på allmän plats tyder på att den tilltalade inte låter känslor styra hans handlande.

Typifierad auktoritet

Åklagaren går igenom sakframställan. Den tilltalade har vid en olycka uppgett en annan identitet än den egna. Denna handling erkänns. Den tilltalade förnekar dock rattfylleri. Även vid ett senare fall har hon uppgett falsk identitet samt kört olovligt. (OBK: Åklagaren talar tydligt och sakligt och är hela tiden vänd mot ordföranden). En av nämndemännen sitter och ser väldigt ointresserad ut, håller på med annat”. (Utdrag 9, ur fältanteckning 6)

Åklagaren och domaren befinner sig här i en face-to-face situation, vilket är en del i den sociala interaktionen. Åklagaren är vänd mot domaren vilket leder till att det pågår ett ständigt utbyte av

¹¹⁴ Connell, R. W. 1995, s. 100

¹¹⁵ Ibid, s. 57

¹¹⁶ Ibid, s.78

uttryck dem emellan. Detta kan antas extra viktigt i en situation som denna, då det i en rättegång är viktigt för åklagaren att nå fram med sitt budskap till domaren. Enligt socialkonstruktivismen påverkar nämligen en persons uttryck den andra personens uttryck, något som åklagaren i detta fall skulle kunna utnyttja¹¹⁷. Interaktionen mellan de båda påverkas av typifieringar, och det är efter dessa en persons uppträdande och egenskaper tolkas. Åklagaren är typifierad som just åklagare och förväntas agera på ett visst sätt efter vissa utsatta normer. Det är också utefter dessa som han kommer att tolkas. Han kan även typifieras som man, och kommer även tolkas utefter detta. Att han talar sakligt och tydligt kan anses tillhöra just denna typifiering¹¹⁸. Att tala sakligt och tydligt kan också vara ett sätt att visa sin auktoritet på, något som är ett av kännetecknen för hegemonisk maskulinitet¹¹⁹.

Identitetsskapande genom uttryck

Ordförande ber den tilltalade att berätta själv. Den tilltalade rycker på axlarna och slickar sig på läpparna innan han säger att haschet var hans och att han hade köpt det, men han vill inte berätta var. Det kostade 600-700 kr. (OBK: den tilltalade verkar mycket likgiltig och han svarar ett släpande neeeej på de flesta frågor. Något irriterade svar. Han tar sig på bröstmuskeln ibland.) Den tilltalade berättar att han får pengar av sin farsa. (OBK: han betonar farsa väldigt tydligt) han säger att han får så mycket pengar han vill, men ungefär blir det 4-5000 i månaden. Han bor hemma och betalar ingen hyra. Han berättar också att han har slutat röka hasch. Ordföranden frågar; ”var det svårt att sluta” den tilltalade svarar: ”svårt? Det går bara man vill.”(Utdrag 10, ur fältanteckning 7)

Människans utveckling påverkas av uppväxtmiljön. Utvecklingen sker i en kombination av miljö, fysiologisk utveckling och socialt samspel¹²⁰. För den åtalade i utdraget ovan ter sig försörjningsbidraget och livssituationen som en självklar förmån något som framgår av den tilltalades attityd till frågan. Den ungdomsdiskurs som han tillhör förknippas ofta med revolterande, osäkerhet och moraliskt felaktiga val, vilket också kan urskiljas i detta utdrag. De diskurser som formar vår identitet implicerar också vad vi kan göra och vad vi bör göra. Den unge mannen identifierar sig som man och innehar därför den psykiska utrustning över vad det innebär att vara man, exempelvis manliga känslor och attityder¹²¹. Detta blir tydligt i den avslutande delen av stycket där den åtalade uttryckligen visar att han har kontroll över situationen han befinner sig i. Han uttrycker att han kan få hur mycket pengar han vill och att han dessutom kan sluta med haschberoendet när han vill. Detta ger inte bara uttryck för något konkret utan är även intressant att

¹¹⁷ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 41

¹¹⁸ Ibid, s. 43

¹¹⁹ Connell, R. W. 1995, s.101

¹²⁰ Berger L P & Luckman T, 2010, s. 65

¹²¹ Ibid, s. 66

se utifrån vad som konstrueras i det sammanhang det uttrycks¹²². Den åtalades utsaga blir ett uttryck för makt och kontroll över det egna livet. Men även en strävan av att visa sin auktoritet gentemot ordföranden genom att återupprepa ordet ”svårt”, för att sedan lite överlägset svara ”det går bara man vill” på ordförandens fråga angående haschanvändningen.

Det är även av intresse att analysera hur den åtalade drar uppmärksamheten till den egna kroppen genom att upprepade gånger dra sin hand över bröstmuskeln. Connell menar att maskulinitet konstrueras genom kroppsliga handlingar samt att kroppen är ofrånkomlig i konstruktionen av maskulinitet¹²³. Att den åttalade upprepade gånger tar sig över de till synes vältränade bröstmusklerna gör att åhörarnas uppmärksamhet dras till dennes kropp vilket kan vara ett sätt för den åtalade mannen att uppmärksamma den maskulina kroppen. Connell menade att det vara viktigt för att uppnå förståelse av maskulinitet att analysera mäns kroppar¹²⁴. Att den åtalade mannen tar sig om bröstet skulle kunna vara en slags kroppslig markering för att uttrycka manlighet genom att påvisa muskelmassan över bröstkorgen.

Ordförande frågar: ”vad ska det bli av livet?” (OBK: ordförande verkar intresserad av att veta om den tilltalade verkligen vill få ordning på sitt liv). Den tilltalade svarar att han ska börja arbeta. (Utdrag 11, ur fältanteckning 7)

I utdraget ovan markerar ordföranden att det liv som den åtalade mannen lever inte är accepterat av samhället. Det kan även vara ett sätt för ordföranden att hävda den egna auktoriteten genom att påpeka att den åtalade inte lever upp till normerna. Ordföranden markerar sin egen legitimitet genom att nedvärdera den åtalades. Detta är ett typiskt kännetecken för hegemoni då ordföranden med stöd av de övriga medarbetarna hävdar sin egen auktoritet¹²⁵. I det läget är den åtalade mannen nästintill tvungen att ge ett legitimt och normuppfyllande svar. Vilket han gör genom att säga att han ska börja arbeta.

Gängrivalitet och ungdomsdiskurs

Advokaten frågar om gängen som finns och motsättningarna i dessa. Den tilltalade förklarar då att gängen är indelade efter olika nationaliteter. Den tilltalade berättar också att målsägande ska ha slagit honom i ansiktet vid ett senare tillfälle och att han har polisanmält detta. Advokaten frågar ”vet du vad som hände med polisanmälan?” tilltalad: ”ja” säger han med ett kvävt leende. advokaten ”ja?” Tilltalad svara ”den lades ner.”(Utdrag 12, ur fältanteckning 8)

Connell menar i likhet med Burr att kön är kopplat till ras och klass. Det går därför att urskilja ett

¹²² Sjöberg, K. & Wästerfors, D, 2008, S.97

¹²³ Connell, R. W 1995, s 82

¹²⁴ Ibid, s.69

¹²⁵ Ibid, s.101

flertal maskuliniteter så som svarta, vita, arbetarklass och medelklass¹²⁶. Men det går inte att bara undersöka skillnaderna mellan de olika typerna av maskuliniteter utan man bör även undersöka hur relationerna mellan dessa ser ut¹²⁷. I utdraget uttrycker den tilltalade att ungdomarna är uppdelade i olika gäng efter nationalitet. Vid identitetsskapande sammanvävs olika trådar såsom ålder, klass, etnicitet, kön, sexualitet osv för att slutligen skapa individens fullständiga identitet. De inblandade ungdomarna i utdraget konstrueras med stor sannolikhet efter olika diskurser trots att de alla är ungdomar. Den identitet som var och en av dem får är helt beroende av den kulturella kontext som funnits att tillgå under deras uppväxt¹²⁸. Den uppdelning som skett mellan pojkarna och som slutligen gett upphov till vissa motsättningar, har enligt dem själva sin grund i just etnicitet. De pojkar som har svenska föräldrar och som själva identifierar sig som svenskar tillhör en grupp och de övriga inblandade ungdomarna tillhör den andra gruppen. Denna uppdelning behöver dock inte vara bestående utanför skolmiljön eller när pojkarna blir äldre eftersom bestående diskurser inte är garanterade sin dominans för evigt. Utan i takt med att samhället förändras, förändras även diskurserna¹²⁹.

Messerschmidt uttrycker att ungdomsgäng kan vara ett sätt för pojkar att uppnå hegemonisk maskulinitet. Ungdomsgrupperna formar pojkarna på olika sätt, och blir på så sätt en källa till konstruktionen av maskulinitet¹³⁰. Det finns olika sätt för gängen att uppnå maskulinitet, våld eller kriminalitet kan vara ett sätt¹³¹. Om man kopplar detta till utdrag 12 kan den tilltalades våldsamma beteende vara ett sätt för att uppnå hegemonisk maskulinitet. Genom att använda sig av våld hävdar han sin egen auktoritet såväl inom gruppen som inför den målsägande och dennes grupp. Messerschmidt delar upp ungdomarna efter klass där medelklassungdomar besitter större makt i skolan än arbetarklassungdomarna. Medelklassungdomarna beskrivs även utifrån att de har större resurser och större möjlighet att planera inför sin framtid och uppnå maskulinitet¹³². Den klassuppdelning som Messerschmidt gör är svår att genomföra på ungdomarna i vårt utdrag då vi saknar vetskap om ekonomi och klasstillhörighet. Däremot kan man tänka sig att det kan finnas en skillnad i klasstillhörighet bland ungdomarna men detta är ingen slutsats vi kan dra med stöd i utdraget.

Han berättar att han blev sur på målsäganden då han armbågade honom och att de började tjafsa, ”sen blev jag ännu mer sur när han skulle gå därifrån” Han berättar också om hur han

¹²⁶ Connell, R. W. 1995, s. 100

¹²⁷ Ibid, s. 57

¹²⁸ Burr V, 1996, s.51

¹²⁹ Ibid, s.55

¹³⁰ Messerschmidt W. J., 1993 s.91

¹³¹ Ibid, 1993 s.92

¹³² Ibid, 1993, s.93

känt på sig att något skulle hända den dagen och att det var därför han tagit hammarhuvudet. Han skulle ha det till självförsvar egentligen. Den tilltalade berättar sedan ingående om hur slagen gick till, han visar med handen. (OBK: den tilltalade talar tydligt och moget, men visar inga som helst känslor när han talar) Han berättar hur han fick hoppa för att nå upp till den målsägandes huvud. ”tanken var att träffa huvudet” ”jag tappade hammaren och då slog jag väl några knytnävsslag” Han berättar också om sitt känslotillstånd ”jag var ilsken, hade bara fokus på (den tilltalades namn)” ”folk försökte hålla bak mig, men jag fortsatte”. (OBK: Den tilltalade verkar fortsatt likgiltig och använder utdragna mmm och jaaaa som svar. Advokaten talar lite som om han pratar med ett barn) (Utdrag 13, ur fältanteckning 8)

Med utgångspunkt i det socialkonstruktivistiska synsättet finns det ett samband mellan den bild som människan konstruerar av ett fenomen och det sätt individen betar sig på. I detta sammanhang faller de inblandade ungdomarna in i ungdomsdiskursen vilken förknippas med revolt, identitetskris, och svårigheter att uppnå konformitet. Denna konstruktion skulle kunna vara en direkt påverkande faktor för det våldsamma beteendet om man utgår ifrån den socialkonstruktivistiska synen där konstruktionen sägs påverka beteende¹³³. En viss konstruerad maskulinitet ses som självklar i vissa sammanhang och otänkbar i andra. Vilken typ av ungdomsdiskurs som dessa ungdomar får möjlighet att leva ut är starkt kopplat till etnicitet och klass¹³⁴. Den tilltalade lyckas definitivt inte uppnå de kriterier som ingår i maskulinitetsdiskursen då han helt agerar efter sina känslor under den aktuella händelsen. Däremot så talar och agerar han mycket rationellt och moget vid rättegångsförhandlingen. Detta kan tolkas som att han är likgiltig inför händelsen eller att han försöker leva upp till den bild som antas finnas kring mognad och manlighet.

Messerschmidt beskriver att ungdomarna inom gäng ofta ser på våld som något nödvändigt och att de lägger stor vikt vid att skydda medlemmarna inom det egna gänget¹³⁵. Den tilltalade uttrycker i utdraget att han kände på sig att något skulle hända den aktuella dagen och att det var därför han tagit hammarhuvudet, för att använda i självförsvar. Våldet berättigas med att han ville skydda sig själv och kanske också medlemmarna i gänget. Denna typ av våldsamma närkamper kan även vara ett sätt att ge uttryck för makt och styrka, med syfte att uppnå hegemoni¹³⁶. Messerschmidt menar att det finns verbala och icke-verbala signaler vars syfte är att uttrycka just maskulinitet, varpå ovanstående faktorer kan vara ett uttryck av detta¹³⁷. Könet är situationsbaserat och produceras genom vårt beteende.¹³⁸

¹³³ Lindgren S, kap.4

¹³⁴ Burr V, 1996, S.52

¹³⁵ Messerschmidt, W J, 1993,S.112

¹³⁶ Ibid, s.99

¹³⁷ Ibid, s.120

¹³⁸ Ibid, s.121

Han fungerar från och till i skolan men har inga inlärningssvårigheter. Han brukar inte heller hamna i bråk. Den tilltalade har i samtal sagt följande: ”Jag har inte funderat så mycket kring vad som har hänt....Jag blir förbannad och arg, vet inte vd jag ska göra då, måste göra något med känslorna annars sluter det med våld. Vet inte hur jag skulle handskas med en liknande situation – vi får se hur det blir”. Han ha också sagt att det kändes bra och att kunde göra om det igen. Föräldrarna uppger att han är snäll och ordentlig. Läraren berättar att det inte var första gången han såg honom brusa upp. Den tilltalade rättfärdigar våldet med att han blev provocerad.(Utdrag 14, ur fältanteckning 8)

Messerschmidt gör en uppdelning mellan de ungdomar som tillhör medelklassen och de som tillhör arbetarklass. De som tillhör medelklassen benämner han som ”saints” och de som tillhör arbetarklassen kallar han för ”roughnecks”¹³⁹. Den åtalade beskrivs i utdraget som snäll och ordentlig. Han fungerar till och från i skolan men har brusat upp vid tidigare tillfällen. Att dela in ungdomarna efter Messerschmidts kategoriseringar är svårt då ingen av dem inblandade tycks leva upp till någon av kategorierna helt. Den åtalade har varit våldsam tidigare men det har även målsägande även om den polisutredning som gjordes mot honom lades ner¹⁴⁰. Detta tyder på att båda grupperna använder sig av olika resurser för att skapa en viss typ av maskulinitet. Våldet kan därför vara en av källorna till denna konstruktion. De båda grupperna använder olika kriminella medel för att bli män och komma in i vuxenvärlden¹⁴¹. De använder sig även av olika sätt för att uppnå den makt och status som en man anses behöva. Messerschmidt beskriver att medlemmar av medelklassen ofta redan har makt, medan arbetarklassen tar till grövre våld för att uppnå samma maktposition¹⁴².

Advokaten säger: ”nu pratar jag över huvudet på dig, men det får vara okej” därefter klappar han den tilltalade på huvude. (Utdrag 15 ur fältanteckning 8)

I utdraget framträder det tydligt att advokaten innehar en högre maktposition än den tilltalade och att han åberopar sin egen auktoritet. Att det ”får vara okej” att tala över den tilltalades huvud kan både legitimeras med att han tillfaller under ungdomsdiskursen men även att advokatens agerande legitimeras med att han är just advokat. I detta fall kan man se att advokaten höjer sin egen maskulinitet över andra. Connell beskriver detta agerande utifrån begreppet hegemonisk maskulinitet. Advokaten ses i just det skedet som den mest legitima maskuliniteten vilket ger honom rätten att utöva sin auktoritet gentemot de andra i rummet. Det är vanligast att denna auktoritet skapas just vid utövandet av institutionell makt vilket en rättsprocess bör innefattas som. Våld kan användas för att underbygga hegemoni, men i detta utdrag använder sig advokaten istället

¹³⁹ Messerschmidt, 1993, s. 90

¹⁴⁰ Ur fältanteckning 8

¹⁴¹ Messerschmidt, 1993, s. 90

¹⁴² Ibid, s. 92

för en nedvärderande klapp på huvudet för att understryka sin överlägsenhet¹⁴³.

¹⁴³ Connell 1995, s.101

Resultat och slutsats

Maskulinitet

Den slutsats som dras utifrån den analys som gjorts är att maskulinitet konstrueras och porträtteras på många olika sätt i en rättegångssal. Maskulinitetskonstruktionen är präglad av många olika faktorer och de som vi tagit upp är endast en bråkdel. Det som framkommit tydligt är dock att det i nästintill alla de utdrag som tagits upp finns en strävan att uppnå hegemoni bland männen. I utdrag 6 blir denna strävan extra tydlig när en polis kallas som vittne. Polisen är mycket kraftfull i sina kroppsrörelser och använder sig av ett högrävande och kraftfullt talesätt. Den auktoritet som polisen tydligt förmedlar genom sina manliga attribut så som makt, rationalitet och styrka är både en del i det egna identitetskapandet men även ett sätt att hävda sin maskulinitet gentemot de närvarande i rummet. Detta är mycket viktigt i uppfyllandet av hegemonisk maskulinitet och polisens rätt att använda våld underbygger denna auktoritet¹⁴⁴. Det finns även åtskilliga exempel på när de som arbetar inom rättsväsendet försöker hävda sin auktoritet. I utdrag 11 använder sig domaren av typiska kännetecken för hegemoni för att hävda sin egen auktoritet resulterar i att även de andra i rättegångssalen påvisar en medvetenhet om sin underlägsenhet¹⁴⁵.

Den slutsats som görs utifrån detta är att auktoritetsutövandet är mycket vanligt i rättegångssalen. Därmed tycks även skapandet av hegemoni vara vanligt förekommande eller bara lätt att urskilja inom rättsväsendet. Connell beskriver att det är vanligast att denna typ av auktoritet skapas just vid utövandet av institutionell makt¹⁴⁶. En rättsprocess är en typ av institutionell maktprocess vilket gör att även vi drar den slutsatsen utifrån vårt resultat.

Analysen har även visat att vi tydligt kan se hur maskulinitetsnormerna manifesteras i rättegångssalen. De diskurser som finns för maskulinitet har åtskilliga gånger framkommit tydligt även om de andra gånger varit svårare att se. Maskulinitet sägs förkroppsliga rationalitet och en förmåga att hålla känslorna utanför till förmån för vad som är rationellt och meningsfullt i vårt samhälle¹⁴⁷. I vissa fall har de inblandade inte visat någon tendens till att följa dessa normer. Men i de flesta fall så har männen agerat utifrån given maskulinitetsdiskurs och kvinnorna efter femininitetsdiskursen. Vi kan alltså dra slutsatsen att individerna i rättegångssalen överlag väljer att agera efter de diskurser som konstruerats åt dem.

¹⁴⁴ Connell R. W. 1995, s.101

¹⁴⁵ Ibid, s.101

¹⁴⁶ Ibid, s.101

¹⁴⁷ Burr V, 1996, S.53

Något som också har varit viktigt vid vår analys av det empiriska materialet är den fysiska upplevelsen av maskulinitet. I de utdrag som har diskuterats ha många vitt skilda fysiska upplevelser av männen framkommit¹⁴⁸. Vi utgick från Connell som menade att det vara viktigt att analysera männens kroppar för att uppnå en förståelse av maskulinitetskonstruktion¹⁴⁹. Connell menar att maskulinitet konstrueras genom kroppsliga handlingar samt att kroppen är ofrånkomlig i konstruktionen av maskulinitet¹⁵⁰. Vissa av männen i våra utdrag har tydligt påvisat att kroppsliga handlingar varit ett sätt att konstruera maskulinitet medan andra inte tycktes uppvisa dessa tendenser. I utdrag 10 drar den åtalade uppmärksamheten till den egna kroppen genom att upprepade gånger dra sin hand över den vältränade bröstmuskeln. Vi kan alltså se att kroppen som verktyg för social konstruktion i allra högsta grad kan vara väsentligt.

Den slutgiltiga slutsatsen som vi gör är att det finns många olika maskuliniteter och att social konstruktion praktiseras och uttrycks på olika sätt. Det går att urskilja en konstruerad maskulinitet som är mer underordnad och en maskulinitet som är mer dominant¹⁵¹. Genom att leva upp till varierande diskurser och använda sig av olika kroppsliga och muntliga yttringar skapas olika maskuliniteter. De olika maskulina identiteterna har sedan utifrån den kulturella och sociala kontext de verkar under, olika stor möjlighet att uppnå hegemoni.

Ungdomar

Då maskulinitet konstrueras hos ungdomar har det i vårt material framgått att identitet har en central roll. Identiteten ungdomarna får beror på olika saker, och leder till att olika roller tilldelas. Den kulturella kontexten som ungdomarna figurerat i under sin uppväxt antas ha stor betydelse för identitetsskapandet¹⁵². I detta empiriska material har de båda pojkarna i fältanteckning 8 växt upp under olika kulturella omständigheter och har utefter detta tilldelas olika grupptillhörigheter. Olika grupper har olika tillvägagångssätt för att uppnå hegemonisk maskulinitet¹⁵³. Efter att ha observerat ungdomarna står det klart att ungdomsgrupper har en stor betydelse för hur unga män formas, hur deras identitet växer fram samt hur maskulinitet konstrueras. Detta gäller åtminstone för de ungdomar som finns med i det aktuella fallet.

¹⁴⁸ Connell, R. W. 1995, s.78

¹⁴⁹ Ibid, s.69

¹⁵⁰ Ibid, s 82

¹⁵¹ Ibid, s. 57

¹⁵² Burr V, 1996, S.51

¹⁵³ Messerschmidt W J, 1993 S.91

En skillnad som går att se mellan konstruktionen av maskulinitet hos pojkar och hos män är att pojkarna förlitar sig mer på grupperingen som de tillhör, medan männen snarare agerar på egen hand. Det går att anta att pojkarnas beroende av en grupp tillhörighet delvis beror på osäkerhet i sig själv men också en trygghet i att identifiera sig med andra i gruppen. Messerschmidt menar att ungdomsgrupper ofta dras till kriminalitet för att tilldela sig hegemonisk maskulinitet¹⁵⁴. Även detta kan vara en anledning till att grupperingar är viktiga för ungdomar. Kriminella handlingar blir troligtvis enklare att utföra i grupp än individuellt. Messerschmidt hävdar också att våld kan vara ett sätt att skydda de egna medlemmarna i gruppen¹⁵⁵, något som styrker påståendet att gängtillhörigheten är viktig för pojkarna. Den tilltalade i fallet med ungdomarna talar om att han tagit ett tillhygge därför att han kände att något var på väg att hända. Förmodligen var detta ett sätt att skydda inte enbart sig själv, utan också sina gruppkamrater.

Ungdomarnas maskulinitet konstrueras alltså utifrån identitet och grupp tillhörighet. Något som till stor del beror på bland annat klass, etnicitet och kön¹⁵⁶. Vilken grupp en pojke tilldelas påverkar därmed troligtvis också vilka tillvägagångssätt han kommer ha för att uppnå hegemonisk maskulinitet.

Femininitet

Utifrån analysmaterialet har slutsatsen blivit att femininitetskonstruktionen skiljer sig en aning från den maskulinitet som tycks skönjas i utdragen. Materialet beträffande femininitet är inte särskilt omfattande då det endast används för att ge läsaren en tydligare bild av maskulinitet. Därmed bör detta resultat läsas utifrån tanken kring det maskulina och hur mannens normer och konstruktionsskapande skiljer sig från kvinnans. Med grund i de två utdragen om femininitet kan vi se att de inblandade kvinnorna möts med stor tveksamhet i rättegångssalen. De närvarande männen i salen både uttrycker och ser skeptiska ut till kvinnornas utsagor kring brotten. Kvinnorna uttrycker tydligt sina känslor och den ena kvinnan uttrycker upprepade gånger känslan av skam och skuld. Detta kan ses som ett resultat av att kvinnan konstrueras som det emotionella könet¹⁵⁷. Då vi gör tolkningen av att kvinnan ses som det emotionella könet så blir hennes roll förhållandevis underställd de inblandade männens. Detta framgår tydligt i båda de aktuella utdragen framförallt då man tittar på hur männen beter sig mot kvinnorna. Advokaten pratar som om han pratade till ett barn när han pratar med kvinnan i utdrag 4. Men även i utdrag 1 går det att läsa hur kvinnan möts av skratt från inblandade i salen när hon berättar om den aktuella händelsen.

¹⁵⁴ Messerschmidt, W. J., 1993 s.92

¹⁵⁵ Ibid, s.112

¹⁵⁶ Burr V, 1996, s.51

¹⁵⁷ Bourdieu P., s.45

Den slutsats vi kan dra av kvinnorna i utdragen är också att de båda lever upp till den femininitetsdiskurs som beskrivits tidigare i materialet. Kvinnorna upplevs i enlighet med denna som emotionella, empatiska och känsliga. Båda kvinnorna är väldigt måna om att pointera barnens vikt i deras liv och att de känner stor sympati för sina avkommor¹⁵⁸. I det ena utdraget blir det tydligt att kvinnan till skillnad från männen i de olika utdragen känner stor skam över sitt beteende. Då hon uttrycker att hon egentligen vill leva ett ”fint och lugnt liv” vilket skulle kunna vara ett tecken på att hon egentligen vill leva upp till den kvinnliga diskursen.

¹⁵⁸ Burr V, 1996, s.54

Källförteckning

Tryckta källor

- Berger L. Peter & Luckman, Thomas (2010), *Kunskapssociologi, hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*, Falun: Wahlström & Widstrand.
- Bourdieu, Pierre (1999), *Den manliga dominansen*, Uddevalla: Bokförlaget Daidalos.
- Burcar, Veronica (2005) *Gestaltningar av offererfarenheter. Samtal med unga män som utsatts för brott*, Lund: Media-tryck.
- Burr, Vivien (1996), *An introduction to social constructionism*, New York: ROUTLEDGE.
- Connell, Robert William (1999), *Maskuliniteter*, Sverige: Bokförlaget Daidalos
- Crang, Mike & Cook, Ian (2007), *Doing Ethnographies*, London: SAGE Publications Ltd.
- Gubrium, F. J. & Holsten, A. J (1997), *The new language of qualitative method*, Oxford: Oxford University Press inc.
- Heinrichs, Cecilia & Cecile, Jabobs. (2009), *Om besvärliga pojkar och flickor – Konstruktioner av unga lagöverträdare*. Malmö: Malmö högskola.
- Hertz, Marcus & Johansson, Thomas (2011) *Maskuliniteter – kritik, tendenser och trender*. Malmö: Liber.
- Messerschmidt, James W. (1993) *Masculinities and crime. Critique and reconceptualization of theory*. Lanham: Roman & Littlefield.
- Repstad, Pål (2007), *Närhet och distans, kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur.
- Robertsson, Hans (2003), *Maskulinitetskonstruktion, yrkesidentitet, könssegregering och jämställdhet*. Stockholm: Elander Gotab.
- Sjöberg, Katarina & Wästerfors, David (2008), *Uppdrag forskning*, Lund: Liber.

Elektroniska källor

- http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Sammanfattning%20misst%E4nkta%20personer&url=/dynamaster/file_archive/080331/2370d923489814b60eb1579d2683f351/Personer%2520misst%255f07.pdf S.11, 1/3-2012

Fältanteckningar från observationer vid Tingsrätt

Fältanteckning 1

22/2-12

Sal 2

Yrkande: misshandel, olaga hot

12 Stycken personer närvarande. 6 kvinnor, 6 män. Både målsägande och tilltalad var män.

Händelsen utspelade sig 13 december 2011, i familjens bostad.

2 stycken målsägande, mamma, målsägande 1 och son, målsägande 2. Mamman bär sjal, och sonen bär röd jacka, jeans, nikeskor och tröja. Målsägande och tilltalad har båda ytterkläderna kvar på sig. Tolk är närvarande. ”OBK: Den åklagade talar uppnosigt till domaren. Den ena målsägande verkar frånvarande.” Åklagaren går kort igenom fallet. ”OBK: Den åtalade skrattar när åklagaren går igenom vad som hänt”. Målsägande upprepar något och får en hand upphållen mot sig av sin advokat. Åklagaren berättar att den åtalade hotat att döda sin mamma. Sonen kommer med ett skadeståndsanspråk på 5000 kronor för kränkning. Misshandel har erkänts, han har kastat en käpp på sin mamma. Olaga hot nekas. Mamman vill inte svara på åklagarens frågor. Menar att hon redan berättat allt för polisen. Tittar ner medan hon pratar. Den åtalade skakar på huvudet, ler och gör en handrörelse då mamman förhörs. Målsägande 2 vill utveckla målsägandens utsaga, men blir avbruten av advokat och åklagare. Målsägande 2 vänder sig emellanåt och tittar på oss i publiken. ”OBK: Han ser ut att undra vad vi gör där” Försvarsadvokaten talar, menar att målsägande 2 inte har rätt till ersättning då han själv hotat den åtalade. Den åtalade nickar. Han talar tydligt och auktoritativt och förklarar den åtalades svåra situation. Domaren meddelar att den åtalade snart själv ska få berätta sin sida, den åtalade ler då.

Åklagaren fortsätter fråga mamman frågor. Den åtalade skakar på huvudet och tittar bort. ”OBK: den åtalade himlar med ögonen och ser ut att tycka det hon säger är patetiskt” Den manliga nämndemannen ler åt honom. Mamman fortsätter sin berättelse och menar att de hot som utdelas var emot de båda målsägande. Hon säger att det är hon som uppmanat målsägande 2 att ta kontakt

¹⁵⁹ Samtliga namn och platser i följande text är fingerade för att säkerställa de inblandades anonymitet.

med polisen. Alla de inblandade männen, förutom målsägande 2 och den åtalade är klädda i kavaj. Målsägande 2 advokat ställer frågor till mamman. Mamman kan inte svara på alla frågor, menar att hon var distraherad då hon hade så ont i handen. Den åtalade verkar inte bekymrad, kliar sig i ögonen och biter sig i kinden. Den åtalade och målsägande 1 tittar inte på varandra.

Den åtalades advokat frågar mamma frågor. Mamman säger att hon inte fick några märken av slaget och att hon inte åkte till läkaren. Den åtalade bor nu hemma hos mamman, men att hennes man har flytt landet. Advokaten frågar ”hur är stämningen mellan er nu?” mamman svarar att han är min son och hon vet att han inte mår bra.

Det är nu målsägande 2 tur att berätta om händelsen. Han berättar att han har mycket att säga. Han berättar att han den dagen var jättesjuk. Det blev våldsamt mellan bröderna. Den åtalade kollat upp och lyfter blicken mot målsägande 2. ”OBK: Målsägande 2 sitter väldigt ”matcho” med ena handen på ryggstödet och gestikulerar med den andra. Den åtalade verkar lyssna mer på sin bror än sin mamma, verkar inte riktigt lika nonchalant nu” Målsägande 2 berättar att han tränat karate och att han inte vet om han puttade eller sparkat på den åtalade. Den åtalade uttalar ordet nej och skakar på huvudet. Målsägande 2 fortsätter sin berättelse. Han beskriver händelsen med ”jag fick damp”, ”är du så tuff och sen gömmer dig som katt och råtta på toaletten” Han berättar att han hjälpte sin mamma, ”jag hjälpte henne med medicin och sånt kräm, det ska man göra” ”OBK: Tydlig betoning på det sista” Målsägande pratar om det den åtalade sagt ”det är pinsamt, jag sitter här med honom” Målsägande 2 säger att han fick en ide om att spela in det den åtalade sa, men att mobilen dog och inspelningarna försvann. Målsägande säger att dåliga familjeförhållande inte är någon ursäkt att slå sin mamma. Då skrattar den åtalade mycket och ändrar position. Skakar mycket på huvudet. Målsägande 2 säger emot försvarsadvokaten om det han nämnt tidigare om deras pappa. Åklagaren börjar fråga motfrågor kring berättelsen. Målsägande 2 svarar aggressivt med handrörelser. Han berättare att kappen låg bruten på bordet. Han berättar också att det inte tjänar något till att provocera utan gick där ifrån. ”jag vill inte sjunka till den nivån” han säger också ”det finns inget värre än att säga döda dig” När det handlar om mamman vill inte målsägande 2 berätta vad den åtalade sagt till henne, uttryckte att det var obehagligt. Chockad över broderns utfall ”om inte jag är arg, vem ska då vara arg?” Den åtalade knäpper upp jackan och ler. Det är nu den åtalades tur att berätta sin version av händelsen. ”alltså, nu ska jag berätta” säger han. Han knäpper med fingrarna, lutar sig fram. Han talar med en mycket aggressiv och snabb röst. Hytter med fingret. Visar med hela kroppen. Han ler då han berättar att han slog sönder maten. Han berättar att skaffet var menat att träffa brodern men träffade mamman istället. ”jag bara kastade”. Mamman sa till honom att du ska få se vad som händer när du kommer ut från toaletten. ”jag har inget att kriga

med” ”jag vet att om jag kommer ut så får jag stryk”. Han berättar också att han slog sönder saker på toaletten för att han ville att polisen skulle komma. Den åtalade säger ”min bror vill ha skadestånd, de vill sätta mig på plats”. Målsägande 2 advokat ställer frågor till den åtalade. Den åtalade berättar om inte brodern hade puttat honom hade inget av detta hänt. Advokaten frågar ”har du ett häftigt humör tycker du? Den åtalade svarar ”vad menar du med det?” advokaten: ”blir du lätt arg”? Den åtalade gör en min och säger tyst ”jag vet inte...”

Åklagaren meddelar att det i polisens pm står att den åtalade har hotat att döda sin mamma och bror, när den åtalade hör detta blir han jättearg.

Domaren säger att allt som åberopat i sak har gått igenom, och utlyser 15 min paus.

Alla är återigen på plats i salen. De ska nu kartlägga den åtalades sociala förhållanden. Han är tidigare dömd för bedrägeri, dömdes till ungdomstjänst. Känd hos socialen sedan december 2009, då han blivit utsatt för hos och misshandel av sin far. Familjen består av 4 syskon. Familjen är ursprungligen från libanon, föräldrarna separerade 2010, han placerades på ungdomshem i januari 2012. målsägande 2 samtalar viskandes med advokaten. Den åtalade blir illa behandlad av sin äldre bror. Han har stödkontakt med skolkuratoren. Han mår dåligt psykiskt och samtycker till samhällstjänst. Familjen har tidigare fått familjebehandling. Ordförande säger att den åtalade samtycker till familjesamtal. Här avbryter den åtalade och säger Nej! Den åtalade säger att han inte förstått något av det ordföranden har sagt. Ordförande nämner att den åtalade har ett ungdomskontrakt. Då vänder sig målsägande 2 till sin advokat och frågar vad det innebär.

Försvarsadvokaten frågar den åtalade hur familjesituationen ser ut nu. Den åtalade svarar att familjesamtalen inte hjälper och att han bråkar med sin mamma varje dag. Advokaten pekar på en felaktighet i utredningen. Advokaten berättar att den åtalade ringde honom dagen innan han skulle flytta hem från ”villan” och sa att han var livrädd för att flytta hem. Detta trots att brodern hade flyttat ut. Det är lika mycket problem med mamman. Advokaten berättar att han gjort en barn i fara anmälning, men att det inte hände något med något. ”OBK: den åtalade verkar berörd och skakar åt huvudet, skrattar lite lätt uppgivet”

Den åtalade berättar med rösten i falsett att samtalen inte hjälper. Det går inte att lösa familjesituationen, och det går inte att förändra varken honom eller hans mamma. ”min mamma är från libanon, det är en annan grej. Jag och min mamma kommer inte överens, vi bråkar och har sönder saker”

Slutförfarande framförs. Den åtalade fortsätter att ler och skakar på huvudet, säger nej nej nej när åklagaren sammanfattar. Åklagaren menar att han ska dömas för misshandel av normalgraden och olaga hot. Åklagaren trycker på att familjen har stort behov av hjälp att komma överens, men att om inte den åtalade samtycker till detta så är ungdomstjänst ett alternativ. ”OBK: Den åtalade stirrar tomt och uppgivet ut i rummet”

målsägande 2 advokat ansluter sig till vad åklagaren sagt och säger att han inte ska bli långdragen. ”OBK: advokaten talar något överlägset och kaxigt” han menar att kränkingsersättning om 5000 kr ska erhållas.

Försvarsadvokaten talar om hur svår situationen är då det rör ett familjeförhållande. ”OBK: han verkar mycket sympatisk och berörd” Målsägande 2 räcker upp handen.

Försvarsadvokaten anser att socialen har klantat till det och att vi inte hade behövt sitta här om de skött sig bättre. Advokaten menar att den åtalade ska dömas för ringa misshandel men inte för olaga hot, då ord står mot ord. ”varför ska vi tro mer på de målsägande? Inget motsäger den åtalades utsaga” Åtalet om hot ska ogillas. ”Kränkningen har inte varit av den art att det berättigar skadestånd, han är ej berättigad en enda krona!” Den åtalade ska dömas till böter för ringa misshandel, om han blir dömd för misshandel av normalgraden ska han få ungdomstjänst. Den åtalade frågar nu, mycket arg, åklagaren hur hon tänkt kring att hans bror låste in honom. Ordföranden påpekar att han inte får fråga åklagaren frågor. Målsägande 2 vill nu förklara något kring familjesituationen men ordföranden går då emellan och säger att åklagaren redan fört hans talan.

Advokaterna lämnar in papper till ordföranden och hon förklarar förhandlingen avklarad.

Fältanteckning 2

23/2-12

Sal 1

Yrkande: narkotikabrott

Det är 8 stycken personer närvarande i rummet, åklagare, den tilltalade, och dennes försvars advokat. Inga vittnen kallade. Ordföranden talar. Åklagaren framställer yrkandet. Den tilltalade har

olovligen intagit heroin, samt innehavt 0,17 gram narkotika i sitt hem. Advokaten säger att den tilltalade erkänner och medger. Den tilltalade ska även åtalas för häveri för att ha köpt och förvarat 43 stulna dvd-filmer i sitt hem. Stöldgodset ska tas i beslag, detta medges. Den tilltalade körde olovligt och under misstänkt narkotika påverkan, fast vid en hastighetskontroll. Husrannsakan gjordes, fann då narkotika och stulna dvd-filmer.

2 stycken män är närvarande advokaten och en manlig nämndeman. Advokaten bär skjorta och kavaj. Nämndemannen bär kavaj, skjorta och pullover. Advokaten för ständiga anteckningar. ”OBK: den manliga nämndemannen sitter otroligt stelt, stelopererad? Advokaten ser mycket fundersam ut” Åklagaren fortsätter och förklara att de hittat en necessär med sprutor i den tilltalades bostad, hänvisning till sida 5. Ordföranden tillrättavisar åklagaren till rätt sida. Åklagaren fortsätter angående vad som står i sakframställan. Går igenom vad som hittats och hur mycket. Den tilltalade gav blod den aktuella dagen och hade då narkotika i kroppen. Den manliga nämndemannen nickar till den kvinnliga nämndemannen bredvid honom. Åklagaren går igenom de olika narkotika sorterna. Hänvisar till vad som hittats i den tilltalades väska. Förhör med den tilltalade inleds. Ordföranden ber den tilltalade själv att berätta. ”OBK: den tilltalade ser ledsen ut”. Den tilltalade berättar om händelsen. Hon blev utskriven från behandling (substitutionsmottagningen) som hon varit på från och till i 13år. Ville prova att vara utan substansen hon fått för att klara sig. Fick jobb på en hästgård i 1år. Familjen som hade hästgården flyttade till Holland. Hon tog ett återfall, mårde väldigt dåligt kände att hon misslyckats. Ville tillbaka till behandlingen.

Ordföranden avbryter den tilltalade och vill att hon ska gå in mer på den aktuella händelsen. Advokaten pekar på papprena nedanför henne. Den tilltalade förklarar att hon lånat en bil av en god vän som varit hennes tidigare terapeut. Han hade lånat ut bilen så att hon kunde köra hem det gick inga tåg. Han kunde inte köra henne. Hon ville inte köra, det var inte lämpligt. Hon tar bilen ändå ”dumt nog, det var väldigt dumt gjort”. När hon ska lämna tillbaka bilen blir hon stoppad av polis. Den tilltalade säger ”jag mårde ju jättedåligt av det och så, dumt av mig.” Hon hade inget körkort heller, hon säger ”jag tänker inte klart när jag är påverkad.” När hon blev stoppad fick hon lämna urinprov på sjukhuset. Erkände att hon hade mer narkotika hemma, för eget bruk. Ordföranden klargör vad som sagts. Advokaten tittar på den tilltalade medan advokaten talar. Ordföranden vill att den tilltalade berättar mer om Dvd-filmerna. Hon berättar att det var hon och Tommy (grannen) som också fått ett återfall som köpte filmerna tillsammans på en loppis. Advokaten hjälper henne att komma på ordet loppis. Hon är medveten om att mycket av grejerna som finns på loppisen är stöldgods ”inte ärliga grejer.” Köpte dem tillsammans, gav 24-25kronor styck. ”OBK: advokaten kollar medkännande på den tilltalade.”

Ordföranden frågar om åklagaren har några frågor. Åklagaren frågar den tilltalade om när hon tog narkotika den aktuella dagen. Den tilltalade svara morgonen eller förmiddagen. Åklagaren frågar om narkotikan. Den tilltalade svarar att hon köpt ett halvt gram heroin som hon injicerat. Hon hade handlat heroinet någon dag innan för 500kronor. Ordföranden ber henne prata lite högre. Hon säger ”jag tar inte så mycket när jag tar, jag hade ju André (sonen) då och han var jätteledsen för att jag återföll” ”jag ångrar det jättemycket” ”jag vill leva ett sunt liv, ett lugnt och fint liv. Vill vara helt drogfri”. Advokaten avbryter och säger att hon ska håla sig till brottet. ”OBK: han slår hårt och aggressivt i bordet.”

Advokaten har inga frågor, på det som gått igenom i sak. Ordföranden går igenom personliga omständigheter och tidigare brottsregister. Den tilltalade dömdes senast 2011. Finns med på 25 punketer. Narkotikabrott, olovlig körning, snatteri osv. ”OBK: advokaten pekar hela tiden på ett papper kanske för att visa vad det är som ordföranden går igenom. Hon har ett omfattande brottsregister” Kriminalvården har yttrat sig i ärendet. Advokaten antecknar medan. Den tilltalade följer med i texten och skakar emellanåt på huvudet. Hon säger att utlåtandet från kriminalvården inte stämmer. Advokaten hjälper henne att förklara vad det är som inte stämmer. Advokaten säger ”det stämmer inte” ”OBK: väldigt frågande i rösten” Den tilltalade förklarar att det har fungerat jättebra tack vare att hon inte haft att göra med kriminella människor. Har fått hjälp och stöd av Sune som bor hos henne. Hon säger ”jag ska sluta röka, min son har träffat tjej och jag kanske ska bli farmor och det ser jag fram emot.” ”han tycker att jag skött mig bra, jag har ett bra liv.” ”OBK: ordföranden är väldigt frågvis och sympatisk till den tilltalades berättelse.” Den tilltalade fortsätter, säger ”jag vill inte tillbaka till det livet”. Hon har blivit medbjuden till Thailand med Sune. Tagit upp kontakten med gamla vänner som aldrig tagit droger.

Hon blir ledsen då de påstår att hon varit inblandad i kriminella händelser. Hon säger ”Sune är gift så vi har ingen relation.” ”jag har absolut inte varit ute i någon kriminalitet, jag blir ledsen.” ”jag har fått kol och ett hjärtfel men jag jobbar ändå, det gör mig stolt.” ”OBK: verkar angelägen att visa att hon vill vara bra och leva upp till normerna.” Hon jobbar på gården igen från och till. Jobbar även på hemlösas hur ideellt. Hon hade inte snattat innan hon träffade en man som livnärde sig på det, ”det blev ett sjukligt beteende.” Advokaten inflikar och bekräftar den bild som den tilltalade har gett av Sune. ”OBK: pratar som om han pratar med ett barn. Den tilltalade tittar upp under sin lugg”. Advokaten frågar den tilltalade vad hon tycker om skyddstillsyn. Hon kan tänka sig det, ”jag ställer upp på allt”. ”OBK: medveten om sina fel, skäms jättemycket”. Den tilltalade frågar sin advokat om vad samhällstjänst är för något. Advokaten svarar och frågar om det är något som den

tilltalade kan tänka sig att genomför. Hon svarar ja och fortsätter att förklara hur mycket hon skäms. Advokaten avbryter och säger att hon kanske tagit lärdom av händelsen. ”OBK: mycket nedvärderande, pratar som om han pratar till ett barn.” Den tilltalade ler och säger att till och med poliserna var förvånade när de såg hennes hem. ”OBK: hon talar om detta i positiv bemärkelse att poliserna blivit positivt överraskade över att se hur fint hon haft det.”

Den tilltalades mobiltelefon ringer. Advokaten säger åt henne att stänga av den. ”OBK: ler och fnyser”. Den tilltalade fortsätter att berätta om vännen Sune ”han är väldigt kulturell.” ”OBK: Sune verkar lyftas fram som en hjälte” Advokaten har några frågor kring gården och om hon skulle kunna tänka sig att göra sin samhällstjänst där. ”OBK: ordföranden ställer ledande frågor till den tilltalade.” Advokaten nickar till ordföranden. Advokaten frågar om den tilltalades son. ”OBK: framhäver honom som positiv inverkan på den tilltalades liv”. Åklagaren slutför åtalet. Yrkandena ska bifallas. Straffvärdet är uppe i fängelse men ocks möjligt med andra påföljdsalternativ. Den tilltalade har tidigare återfall i brottslighet. Åklagaren föreslår skyddstillsyn och eventuell samhällstjänst.

Advokatens tur. Han menar att kriminalvårdens uttalande är felaktigt. Den tilltalade avbryter honom med ett ”nej”, advokaten säger ”nu är det jag som pratar.” ”OBK: bestämd röst, mycket barskt. Advokaten är annars mycket svårläst”. Advokaten fortsätter. Den tilltalade håller på med sin väska medan han pratar. Den tilltalade avbryter och menar att hon inte borde bli dömd för det med filmerna. ”OBK: advokaten talar nedlåtande till henne och återigen som till ett barn.” Förhandlingen avslutas.

Fältanteckning 3

23/2-12

Sal 9

Yrkande: grovt rattfylleri m.m.

10 personer närvarar vid rättegången. Rätten har en manlig ordföranden samt tre nämndemän varav två är män. Närvarande är även en kvinnlig åklagare, en manlig målsägande, en manlig tilltalad, samt dennes manliga försvarsadvokat. Med sitter även en tolk. Alla män som jobbar i tingsrätten som jobbar i rätten bär kavaj. Rättegången börjar med att målsägandes ställning reds ut, man diskuterar huruvida han är part eller ej. Ordförande frågar därefter den tilltalade om han vet hur en rättegång går till. Det vet han. Åklagaren gör sakframställan. Tolken översätter simultant. Ordföranden pratar mycket tydligt och ganska långsamt. Den tilltalades advokat sitter nedsjunken i

sin stol. ”OBK: Den målsägande ser nervös ut, biter på tröjärmen” På bordet framför den tilltalade ligger hans handskar.

I åklagarens sakframställan framgår att den tilltalade den 21 februari 2011 har kört rattfull, med en uppmätt halt av alkohol i blodet på 2,27 promille. Han är då kommit över på fel sida vägen och frontalkrockat med en annan bil, därefter har han till fots smitit från olyckan. Brottet ska anses som grovt då han förutom den höga promillegraden även utsatt andra för påtaglig fara.

Målsäganden är klädd i röd tröja, jeans, sneakers och svart jacka.

Åklagaren hänvisar till två vittnen, varav en är den polis som hittade den tilltalade bakom ett träd den aktuella dagen.

Det är nu dags att förhöra målsäganden. Åklagaren inleder. Ordföranden ber målsägande att tala i korta meningar med tanke på att tolken ska hinna med. Målsägande berättar fritt om den aktuella dagen, han berättar att han körde på vägen i rätt hastighet och att han hade i solen i ansiktet. Helt plötsligt dyker en vit skåpbil upp framför honom på vägen. ”jag tänkte shit – sen det bara small” Vittnena på platsen tillkallade sedan hjälp. ”OBK: målsägande pratar med något skakig röst och håller på och petar med naglarna, han är nog nervös” Målsägande fortsätter att berätta att bilen blev skrot men att han själv som tur var inte blev så jätteskadad. Han fick kliva ut ur bilen genom passagerardörren. När åklagaren frågar om han såg någon på platsen svarar han ” jag såg bara Tomas (tilltalades namn), eller vad det var han hette” ”OBK: målsägande verkar här mycket irriterad och markerar att han inte vill ha med den tilltalade att göra, dennes namn har nämnts många gånger under rättegången och det är inte så troligt att målsägande inte visste vad han hette, rösten övergår sedan till att låta ledsen och nedstämd. Domaren sneglar åt vårt håll, han ser mycket allvarsam ut”

Målsägande berättar vidare att han såg den tilltalade ta sig ut ur förardörren på sin bild och sedan springa från platsen. Han fick sedan höra på sjukhuset, av en polis, att de hade hittat den misstänkte.

Försvarsadvokaten frågar målsägande om hur exakt kollisionen gått till.

Det är nu dags att förhöra den tilltalade. Han får börja med att själv berätta om händelsen. Innan han börjar tala, hostar han lätt. Han säger att han inte minns något från den aktuella dagen. Ordförande frågar varför. Den tilltalade svarar att han kvällen innan drack rom, men att han inte vet varför han

inte minns något. Han berättar att han 48 timmar innan händelsen dykt, och att han efter det flugit 12 timmar, han mådde då konstigt med huvudvärk så då tog han panodil och drack rom. ”OBK: den tilltalade verkar irriterad, ser frågande ut. Advokaten såg besvärad ut” Han minns att han drack ett glas, men minns sedan inte mer. Detta var fredagkväll, flaskan var tom på söndagen.

Den tilltalade hostar till och har handen i ansiktet.

Den tilltalade kommer inte ihåg någonting. ”OBK: den tilltalade pratar lite besvärat, han tycker mycket på axlarna. försvarsadvokaten ser bekymrad ut. Målsägande tittar åt vårt håll, ser irriterad ut” Den tilltalade bär en vit skjorta med gröna ränder , jeans, klocka och vigselring.

Han minns inte trafikolyckan, men det känns som att han har drömt det. Han har små minnesglimtar av röster. Han har blivit förhörd två gånger av polisen, han minns bara ett av dessa tillfällen. Från det första förhöret kommer han inte ihåg något överhuvudtaget. För att förtydliga att han inte minns skakar han på huvudet. I förhørsprotokollet står det att han erkänner att han kört rattfull, samt att han smitit från platsen. Han kommer ej ihåg detta nu. ”OBK: Försvarsadvokaten ser ut att ha huvudvärk. Åklagaren verkar tveksam och tillägger hmm efter allt den tilltalade säger. Efter en stund verkar hon irriterad och höjer rösten” Rätten tar en paus.

Rättegången återupptas och första vittnet kallas. Han avlägger vittneseden. Åklagaren börjar med att ställa frågor till vittnet. Vittnet talar högt. ”OBK: vittnet verkar nervöst, skakar med fötterna. Ordföranden påpekar notariens tekniska problem med ironi i rösten, han säger: du gör rätt, men tekniken fattar inte att du gör rätt. Vittnet verkar konfunderad över konstigt ställda frågor och använder ord som ”ju” ofta, som för att understryka självklarheten i det hela” Martin berättar om händelsen, han körde i bilen bakom målsäganden, ca 60-70 meter bakom. Han hade god sikt. Vittnet såg den tilltalade en kort stund innan han smet ut över åkern. Inga fler frågor till vittnet.

Vittne 2 kallas. Detta vittne är polisen som spårade upp den tilltalade efter händelsen. Polisen är klädd i uniform. Även han avger vittneseden. ”OBK: ordföranden ger inte samma information till polisen som till det tidigare vittnet utan säger istället att han utgår från att vittnet i egenskap av polis känner till vikten av att tala sanning. Polisen sätter sig i stolen på ett kraftfullt sätt. Sätter sig lågt ut på kanten på stolen. Han talar mycket (!) högt, tydligt och formellt. Den tilltalade lyssnar intresserat”

Polisen kallades till platsen i egenskap av hundförare. Berättar att de började spåra efter personer på platsen. ”OBK: Ordföranden avbryter barskt och säger ber vittnet dra ner på tempot” Vittnet berättar att han hittade en person och att han pratade engelska med honom. Han uppfattade den uppspårade personen som berusat då han hade sluddrigt tal och ranglig gång. ”OBK: då åklagern frågar polisen vad han gör sen, så svarar han med att upprepa ”vad jag gör sen...” på ett mycket markerat och

kraftfullt sätt, nästan som att han försöker förtydliga vikten av vad han kom att göra sen, och vikten av hans arbete” Ordföranden frågar vittnet om hans hund och om han känner sin hund väl. ”OBK: polisen svarar lite snorkigt att om han inte skulle känna sin hund väl så skulle de inte jobba ihop. Vittnesförhör avslutas.

Ordförande meddelar att det inte finns något av intresse i belastningsregistret Han berättar också att kriminalvården gjort en bedömning i påföljdsfrågan. Den tilltalade lever under ordnade sociala förhållanden och har inga kända alkoholproblem. Han bedöms lämplig till samhällstjänst. Den tilltalade kom till Sverige 2006, han driver ett eget byggföretag med 7 anställda. Han dricker mycket alkohol vid festtillfällen men annars inte mycket. ”OBK: försvarsadvokaten visar sin kunnighet om bilar. Han använder något tveksamma ordval, använder ord såsom ”skulle kunna” ”kanske”, börjar undra om han verkligen tror på det han säger. Stor tvekan i rösten”

Parterna får nu slutföra sin talan. Åklagaren börjar. Åklagaren menar att det är styrkt att det är den tilltalade som kört bilen, det är ställt utom allt rimligt tvivel. Vidare menar hon att brottet ska anses vara grovt, påföljden ligger på straffvärdet 2-3 månader. ”OBK: här verkar åklagaren förutsätta att alla vet att det är fängelse hon pratar om” Den tilltalade har haft en hög promillehalt vilket har lett till en allvarlig olycka, detta ska göra att den tilltalade bör dömas till ett fängelsestraff. ”OBK: åklagaren är hela tiden vänd mot nämnden, markerar och höjer rösten ibland. Hon poängterar tydligt ordet jag”

Advokaten har inte mycket att tillägga, eftersom hans klient inte har mycket att berätta. Han säger att om tingsrätten anser att brottet är av den grad att fängelse ska utdömas, så ska detta vara av kortare karaktär. Tystnad ett längre tag innan ordföranden avslutar förhandlingen med att säga att dom kommer att förkunnas den 8/3.

Fältanteckning 4

28/2-12

Sal 9

Yrkande: misshandel

10 stycken personer närvarande, 5st män, 5st kvinnor. Åklagarsidan: kvinnlig åklagare bär rosa tröja, jeans, höga stövlar. Målsäganden, man bär grå t-shirt och jeans. Målsägande biträdet bär svart kavaj och rutigskjorta. Försvaret: tilltalad man bär skjorta och pullover-grön ovan på skjortan. Advokaten bär kavaj och skjorta.

Den kvinnliga ordföranden börjar att tala om hur förhandlingen ser ut. Åklagaren berättar att den tilltalade är åtalad för misshandel för att den 19 juni 2011 i Åstorp ha orsakat målsäganden smärta, blödning från näsvinge genom knytnävsslag. Tilltalades inställning: nekar till brott. Åklagarsidan yrkar på kränkingsersättning på 6000kr respektive mindre summa för sveda och verk. Tilltalade sitter tillbakalutad. Ordförande säger att vi har yrkandena klara för oss. Åklagaren går igenom sakframställan, händelsen ska ha skett på gummiverkstaden. Finns ett gammalt affärsförhållande mellan parterna. Den målsägande var vid gummiverkstaden och det var där den tilltalade slagit målsäganden. Målsäganden är skyldig den tilltalade pengar. Åklagaren hänvisar till bilder på målsägandes skador. ”OBK: tilltalad tittar halvt intresserad på bilderna.” Åklagaren går igenom skadorna. Åklagaren stannar där. Försvarsadvokaten talar, går igenom den tilltalades verksamheter och omsättning för hans bolag. ”OBK: advokaten talar ganska fint, tydligt, lite överlägset.” Den tilltalade driver egen verksamhet med 16 anställda, omsätter 24 miljoner kr. Finns ett affärsförhållande mellan de bådas bolag. Det var på grund av en skuld som den tilltalade gått över till gummiverkstaden den aktuella dagen. Diskussion uppkom, men våld har inte utövats. Advokaten lämnar ut bilder över hur området ser ut, berättar vad de föreställer (gummiverkstaden och den tilltalades företag). ”OBK: tilltalad sitter framåtlutad”.

Förhör inleds med målsäganden. Åklagaren börjar. Målsäganden berättar om affärerna de haft tillsammans. Målsäganden skulle ha levererat puts, takpannor m.m. till tilltalade. Berättar om problem med företaget och hur det gick i konkurs. Åklagaren avbryter och frågar ”när detta var i tid?” han svarar att det var 2009 eller 2010. ”OBK: målsäganden rörig i sin berättelse, verkar nervös, hela tiden vänd mot ordföranden. Den tilltalade snärper med munnen och rynkar på näsan.” Åklagaren frågar ”vad händer den 9 juni 2011?” Målsäganden berättar att han kört ner till gummiverkstaden- ligger granne med den tilltalades företag. ”OBK: Den tilltalade tittar på målsäganden, lyssnar intresserat. Likaså advokaten, den tilltalade nickar till” Målsäganden skulle byta navkapslar, lastbilen, medan han gör det hör han ”nu fick jag tag på dig” får sedan ett slag när han kollar upp ser han den tilltalade får ett slag till. Målsäganden sa ”jag ska göra rätt för mig” upprepar 2ggr. Han hinner se att det var med knyten näve, ”det var ett argt slag, jag tänkte försvara mig men fick ett slag till.” ”OBK: Åklagarbiträdet ser mycket sammanbitet ut”. Åklagaren frågar ”hur såg han ut i ansiktet, glad, ledsen, arg?” ”OBK: stark betoning på arg, känsla av att åklagaren försöker få målsäganden att svara som hon vill.” Målsäganden svarar ”nej han var arg.” Målsäganden berättar vilka skador han fick, ”jag gjorde inte mer än att resa mig upp och gick in för att be dem ringa.” ”OBK: tilltalade ser oberörd ut.” Åklagaren frågar ”hur länge gjorde det ont?” Målsäganden svarar ”en vecka.”

Fotona över skadan tagna av sambon. Åklagaren säger ”du var på sjukhuset, hur kom det sig?” målsäganden säger att han gjort besök hos vårdcentralen och kollade och sedan sjukhuset. Parterna har inte haft någon kontakt sedan det hände, ingen kontakt 1 år innan händelsen heller. Åklagaren visar bilder och frågar om det stämmer, målsäganden säger att allt stämmer förutom avståndet mellan dem. ”OBK: målsäganden verkar inte veta skillnad mellan höger och vänster.” Säger ”skyddade mig med armarna, jag tänkte resa mig upp och springa därifrån va.” Åklagaren frågar om han känner vittnet. Målsäganden säger att han inte gjort något fysiskt mot den tilltalade, ”försökte springa därifrån.” Han kan förstå att den tilltalade varit arg. Åklagaren klar, biträdet har några frågor. Biträdet frågar om bilderna, ber målsäganden själv berätta om vilka skadorna är. ”OBK: pratar lite till honom som om målsäganden vore ett barn. Notarien ser osäker ut till vad som sägs.”

Advokatens frågor. Ställer frågor till målsäganden, om vilken tidsspann det rör sig om.

Målsäganden svarar 3-4min. ”OBK: advokaten försöker få målsäganden att trassla in sig, hänger upp sig på om det hela tagit 3-4min.” Advokaten frågar ”vem var det som gjorde anmälan?” målsäganden svarar ”min chef.” Har ej träffat någon polis. Advokaten går igenom att målsäganden har skatteskulder och annat som han har löneavdrag på varje månad. 24ggr har han blivit inställd till tingsrätten. Ordföranden avbryter och frågar ”vilken betydelse det har?” ”OBK: han verkar mycket tveksam till den ekonomiska bild som advokaten målar upp.” Advokaten menar att målsäganden använder situationen för att försöka slippa sina skulder. ”OBK: advokaten talar snäsande, argt tonfall, till ordföranden som ser mycket tveksam ut.” Advokaten frågar målsägande med vilken hand, på vilken sida, hur han hållits ner osv. ”OBK: målsäganden osäker på höger och vänster, ändrar sin berättelse lite från tidigare.” Advokaten påpekar att målsäganden ljugit under ed förut och påpekar vad ed innebär. ”OBK: argt.” Förhöret avslutas. Åklagaren betonar felaktigheten i advokatens ”friska expedition” i målsägandes ekonomi och förtydligar att de är där för ett misshandelsfall.

Ordföranden ber den tilltalade berätta om händelsen. Den tilltalade berättar, framåtlutad, att han kom hem från ett arbete han varit ute på och ”ser målsäganden hos grannen”. Han går över och målsäganden ser honom, målsäganden går runt lastbilen. Målsäganden försöker ”undvika honom.” Den tilltalade går emot honom, vill diskutera, frågar ”var takpannorna är som målsäganden lovat att leverera vid flera tillfällen.” ”jag har stått och väntat.” sa till honom att han borde göra rätt för sig, målsäganden lovar då att göra detta. Den tilltalade säger sen vänder jag och går därifrån. Detta hör och ser folk, det stod kunder 10 meter ifrån och bilar passerar hela tiden. ”OBK: han pratar väldigt dragandes.” Menar att det var synd att inte polisen kom och förhörde oss på plats. Märkligt att ingen

har sett denna misshandel som målsäganden talar om (menar den tilltalade). ”ett lätt sätt att komma undan en skuld på 40-50000kr på.”

Åklagaren börjar sitt förhör med den tilltalade, frågar hur läge han haft sitt företag där, frågar sedan hur väl han känner de två vittnena som arbetar på gummiverkstaden, svarar-endast affärsbekanta. ”OBK: målsägandes huvud är bortvänt. Den tilltalade brusar upp och ser lite ledsen ut.” Åklagaren frågar hur många gånger han har sökt den målsägande, svarar att han ringt ca, 40-50ggr och sms:at 20ggr. Det tilltalade tillägger ”han har ljugit mig rakt upp i huvudet” ”det är inte såhär man gör affärer ”När han får ett sådant här förtroende som han inte får från någon annan kund.” Den tilltalade har haft långt tvister förut, men man slår inte folk på käften, ”man för inte högljudda diskussioner på allmän plats.” ”OBK: tilltalade svär, men behåller lugnet, något arg ton.” Åklagaren frågar ”vad säger du om de skador på målsäganden som visats på bilderna?” tilltalade svarar ”ja, det är bara ett billigt sätt att komma undan skulden.” Åklagarbiträdets frågar ”hur detta skulle göra så att målsäganden skulle slippa betala skulderna?” ”OBK: den tilltalade har svårt att svara” tilltalade menar att det skulle minska hans egen lust att driva in skulden.

Försvarsadvokaten inleder förhör. Den tilltalade säger att målsäganden lovat att göra rätt för sig. Sägar att det är konstigt att ingen kommer om målsäganden skulle ha ropat på hjälp (som denne uttryckt.) Målsäganden satt inte ner, upprepar detta. ”den enda gången jag haft fysisk kontakt med målsäganden var i början då vi skakade hand och han fick mitt förtroende, då jag litade på honom.” Ingen av parterna har fler frågor. Ordföranden kallar in vittne nr.1, han har arbetskläder på sig, tydlig ”OBK: barsk”-röst och vattenkammat hår. Vittnet avlägger vittnesed. Åklagaren börjar ställa frågor, vittnet berättar om händelsen. Han berättar om det lufttrycksverktyg han använt på lastbilen den dagen, ”för ett jävla oväsen.” ”då fattar jag, säger åklagaren.” ”OBK: med manlig röst.” Vittne nr.1 säger att han inte hört något förutom ”jävla polacker”, trodde att det var från ett telefonsamtal. Han tittar upp, ser den tilltalade gå mot sitt kontor. Åklagaren hänvisar till ett polisförhör som tidigare gjorts med vittnet och att han där sagt att han hört ”jag lovar, jag lovar” vittnet medger att han hörde detta också. Vittnet berättar att målsäganden haft en blodprick på näsan efter händelsen. ”OBK: den tilltalade ser tillknäppt och lite uppgiven ut.” Vittnet säger att han både träffat målsäganden och den tilltalade efter händelsen. Ordföranden frågar om biträdet har några frågor, biträdet frågar ”vilket sinnesstånd den tilltalade varit i när han lämnat gården?” Vittnet svarar att han var något irriterad.

Försvarsadvokaten fortsätter förhör av vittne. Frågar om det fanns kunder på plats den aktuella dagen, vittnet svarar ja. Advokaten frågar om målsäganden skulle byta navkapslar på lastbilen,

vittnet svarar att ”det kan han inte ha gjort det gör jag.” Och han skulle inte ha kunnat göra något annat arbete med navkapslarna heller. ”OBK: tilltalade grimaserar.” Vittnet trodde inte på att målsäganden hade blivit slagen. Advokaten visar bilden på målsägandes skador, hans slagna ansikte. Vittnet säger att det kan stämma med ad han sett, ”han stod och duttade lite på näsborren så slutade det blöda.” Advokaten påpekar en avvikelse, då vittnet har hörts vid olika tillfällen av polis tidigare. Advokaten läser ur förhöret och påpekar avvikselsen, ”målsägande hjälpte till att rulla ut däck efter händelsen.” Vittnet såg inga skador på målsäganden då han först kom till platsen.

Ordföranden ber notarien kalla in vittne nr.2, han avlägger vittnesed. En man, pappa till vittne nr.1 bär t-shirt, slitna jeans och tofflor. Advokaten inleder förhör, frågar om han känner de inblandade parterna han känner ingen av parterna privat. Berättar om sin minnesbild av händelsen. Han såg eller hörde ingenting utan fick berättat för sig att målsäganden blivit slageni efterhand. Såg inget som visade på skada på målsäganden, gick vanligt ”man kan förvänta sig blodvite.” Målsäganden stannade i 30min efter händelsen. ”OBK: tilltalade samtalar med sin advokat.” Åklagaren har inge frågor, biträdet har några. Vittne nr.2 säger att ingen mer anställd var på platsen. En anställd som brukade jobba, kanske hade semester, vet inte om han var på platsen. Advokaten frågar om skadorna på målsäganden, vittne nr.2 vet inte om det var före eller efter händelsen han såg målsäganden ”OBK: låter väldigt osäker, dragandes svar.” Svarar sen att han såg honom efter händelsen. Vittne nr.2 har efter händelsen både pratat med vittne nr.1 och med den tilltalade om händelsen.

Ordföranden säger att den tilltalades personliga förhållandena ska gås igenom. Den tilltalade är gift och har 4st barn. Han har 3st hastighetsöverträdelser. Ordföranden går igenom kriminalvårdensutlåtande. ”OBK: ordföranden talar något nedlåtande.” Ordföranden frågar om advokaten har något att tillägga. Advokaten frågar om den tilltalade har något mer att säga om personliga förhållanden. Det har han inte. ”OBK: verkar som att han vill säga mer om något annat.” Osäkert om vilken påföljd han samtycker till. Tilltalade tror att han kan välja påföljden fotboja. Han vill inte ha samhällstjänst. Ordföranden säger att de ska ta en paus så att parterna kan diskutera.

Samtycker till samhällstjänst. Åklagaren för slutplädering, vänder sig till ordföranden, menar att målsäganden berättat öppet och ärligt om allt. Poängterar att det finns dokumenterade skador, bilder. Blåmärken tar ett tag innan de framkommer. ”OBK: tilltalade samtalar med advokaten.” Det finns dokumenterade skador och det är därför som åklagaren försöker vinkla det till målsägandens ekonomiskaförhållanden. Menar att det är målsägandens berättelse som ska ligga till grund för tingsrättens beslut. Misshandel av normalgraden. ”OBK: målsäganden ser ledsen ut.” Presumtion

för fängelse. Straffvärde runt någon månad eller 50tim samhällstjänst. Hon menar att åtalet är styrkt. Biträdet sluter sig till åklagaren.

Försvaret pläderar, lägger fram argument till varför den tilltalade skulle vara oskyldig. ”OBK: advokaten talar något hackigt, betonar vissa ord som inte, lögn, osv.” Advokaten klar. Tilltalade har inte mer att tillägga mer än att han vill säga något om skadeståndet. Han har inte tagit upp tvisten i rätten då det kostar honom mer än vad skulden är på. ”OBK: den tilltalade sitter tillbaka lutad.” Han menar att målsäganden har brist på trovärdighet pga. att han ljugit vid tidigare ed. ”det är ett löjligt påstående från biträdet.” Ordföranden avbryter och säger ”vi släpper det nu.”

Förhandlingen avslutad.

Fältanteckning 5

28/2 2012

Sal 9

Yrkande: Grovt rattfylleri

Ordföranden berättar att den tilltalade inte inställt sig. Han har tidigare blivit kallad till tingsrätten men inte heller då kommit. Han har meddelat att han inte kommer närvara vid rättegången. Då det finns oklarheter kring de utredningar som finns bestämmer tingsrätten att förhandlingen inte kan hållas i den tilltalades utevaro. Förhandlingen avslutas.

Fältanteckning 6

28/2 2012

Sal 2

Yrkande: Falsk tillvitelse m.m.

Den tilltalade befinner sig inte i salen utan kommer företrädas av sin advokat. Tingsrätten gör klart för att det inte föreligger något förhinder för att förhandlingen ska kunna ske i den tilltalades utevaro. Närvarande är sju personer, fem män och två kvinnor. Männen bär alla skjorta. Fyra av dem bär kavaj.

Åklagaren går igenom sakframställan. Den tilltalade har vid en olycka uppgett en annan identitet än

den egna. Denna handling erkänns. Den tilltalade förnekar dock rattfylleri. Även vid ett senare fall har hon uppgett falsk identitet samt kört olovligt. ”OBK: Åklagaren talar tydligt och sakligt och är hela tiden vänd mot ordföranden. En av nämndemännen sitter och ser väldigt ointresserad ut, håller på med annat”.

Efter olyckan har den tilltalade fått lämna blodprov på sjukhuset och åklagaren går igenom alla de preparat som hittats i blodet. ”OBK: Han använder hela tiden kroppsspråk för att förtydliga och betona vad han säger”. Den tilltalade saknar körkort. Åklagaren fortsätter att gå igenom åtalet. Den tilltalade åtalas på fem punkten. Den tilltalade har uppgett systemns identitet. Den tilltalade erkänner detta men menar att hon inte tagit några andra preparat än de hon fått utskrivet på recept. Hon har angående den olovliga körningen i förhör sagt att hon ”bara kör i absoluta akuta tillfällen”.

Den tilltalade har utgett sig för att vara sin syster för att slippa lagföring. ”OBK: åklagaren gungar fram och tillbaka på sin stol, en stol som för övrigt är större och ser mer bekväm ut än övrigas stolar. Nämndemannen ser fortsatt uttråkad ut, han tittar mycket åt vårt håll, emellanåt undrar jag om han sover. Notarien (som oftast verkar vara en kvinna, men i detta fallet är man) knappar väldigt högt på tangenterna”

Det är nu förhör med ett vittne över telefon. Notarien ringer upp, Vittnet är polis och har vittnat många gånger tidigare. ”OBK: ordföranden skämtar till det lite med vittnet” Hon avger vittneseden och blir påmind om att hon nu talar under straffansvar. Vittnet berättar att hon åkte till en trafikolycka och den tilltalade, som ligger på en bår, uppger då ett falskt personnummer. Polisen hittar kort som står utskrivna på en annan kvinna än den som den tilltalade utger sig för att vara, men de finner ingen fotolegitimation. Misstankar om falsk identitet uppstår. De tog då fram bilder på båda identiteterna och upptäckte då att den tilltalade angett ett felaktigt personnummer. Advokaten frågar vittnet om när blodproverna som tagits den aktuella dagen är tagna. Innan eller efter den tilltalade kom till sjukhuset, och undrar huruvida det är möjligt att den tilltalade fått mediciner av sjukhuspersonalen. Vittnet kan inte svara på när proverna är tagna, och vet därför inte om kvinnan haft mediciner i kroppen då proverna togs. Förhöret avslutas. Efter förhöret Åklagaren vill här förtydliga det där med proverna och hänvisar till protokollet angående tidpunkten för blodprov. ”OBK: detta framstår lite som ett tillrättavisande av advokaten”

Ordföranden går igenom belastningsregistret. Den tilltalade finns med i 7 avsnitt. Han fortsätter sedan med att gå igenom kriminalvårdens yttrande och berättar att den tilltalade har ordnade förhållande och att hon samtycker till och är lämplig för samhällstjänst. Hon har tre barn som hon har ensam vårdnad om. ”Åklagaren verkar ha svårt att hitta rätt i protokollet, han antecknar mycket

under hela rättegången. Ibland betonar han ord lite märkligt”.

Dags för slutpläderingarna. Åklagaren inleder. Han menar att det är upp till tingsrätten att se om de anser att han har styrkt sina yttranden. Han betonar att falsk tillvitelse är ett artbrott, med mycket högt artvärde. Han menar att det är likvärdigt med grovt rattfylleri och ska därför ge ett fängelsestraff. Åklagaren har tittat på andra falsk tillvitelsedomar och hänvisar till dessa. Han hänvisar också till doktrin, och förklara att doktrin är böcker skrivit av de lärda. ”OBK: förklarar han det för åhörarnas skull? Tingsrätten vet redan vad doktrin är.” Han försöker hänvisa till tidigare prejudicerande domar. ”OBK: det sista fallet som går igenom betonar han väldigt tydligt” Åklagaren menar att det är skillnad mellan de brott han tagit upp och det brott som förhandlingen. Men att straffvärdet här ligger på omkring 2 månaders fängelse. Han menar också att den tilltalade är tidigare dömt och har två villkorliga domar, vilket gör att det inte ska bli aktuellt med ytterligare en sådan. Det enda som återstår då är fängelse. Åklagaren menar att det inte är rimligt med en tredje villkorlig som inom så kort tid som det gäller.

Försvaret tar över. Han menar att medicinen som funnits i den tilltalades blod vid körningen var utskrivna på recept och att det inte går att styrka olovligt intag av dessa. Den tilltalade kan därför inte ha gjort sig skyldig till rattfylleri. Advokaten menar att det är fullt tillräckligt med villkorlig dom plus samhällstjänst eftersom hon har ensam vårdnad om tre barn. ”OBK: Advokaten är tydlig med att visa att han håller med åklagaren på diverse punkter”.

Fältanteckning 7

28/2 2012

Sal 2

Yrkande: Narkotikabrott

Åtta personer är närvarande vid förhandlingen. 8 av dessa är män. Den tilltalade sitter nerhasad och framåtlutad i stolen. Han är iklädd en stickad tröja, jeans och jacka. Åklagaren, som bär skjorta och kavaj, inleder sakframställan. Han berättar att polisen fattade intresse för en bil och hittade i dörren cannabis. Den tilltalade var passagerare.

Ordförande ber den tilltalade att berätta själv. Den tilltalade rycker på axlarna och slickar sig på läpparna innan han säger att haschet var hans och att han hade köpt det, men han vill inte berätta

var. Det kostade 600-700 kr. ”den tilltalade verkar mycket likgiltig och han svarar ett släpande neej på de flesta frågor. Något irriterade svar. Han tar sig på bröstmuskeln ibland”. Den tilltalade berättar att han får pengar av sin farsa. ”OBK: han betonar farsa väldigt tydligt” han säger att han får så mycket pengar han vill, men ungefär blir det 4-5000 i månaden. Han bor hemma och betalar ingen hyra. Han berättar också att han har slutat röka hasch. Ordföranden frågar; ”var det svårt att sluta” den tilltalade svara: ”svårt? Det går bara man vill”

ordföranden går igenom brottsregistret och kriminalvårdens yttrande. ”OBK: när detta gås igenom sitter den tilltalade med rynkad panna, ser uttråkad ut”. Advokaten frågar den tilltalade om han bor hemma och om han har något jobb. Det blir ett nekande svar på båda frågorna.

Ordförande frågar: ”vad ska det bli av livet?” ”OBK: ordförande verkar intresserad av att veta om den tilltalade verkligen vill få ordning på sitt liv”. Den tilltalade svarar att han ska börja arbeta.

Åklagaren slutpläderar. Han ber tingsrätten fundera kring om haschet som hittades var för eget bruk och säger ”om så är fallet så kanske, måhända, möjligt, tveksamt kan vara möjligt med böter”

Advokaten anser att det inte finns något annat alternativ än böter och säger: ”jag vet inte vad åklagaren menar”.

Inget att tillägga, förhandlingen avslutas.

Fältanteckning 8

29/2 2012

sal 12

Yrkande: Grov misshandel

12 stycken personer är närvarande vid förhandlingen, sju män, 5 kvinnor. Målsägande och tilltalad är båda 15 år. 1 vittne, även han 15 år är kallat. Ordförande är mycket noga med att berätta hur allt ska gå till. ”OBK: detta med hänsyn till åldern på de inblandade?”

Åklagaren gör sakframställan. Hon berättar att den tilltalade slagit målsägande i bakhuvudet med ett hammarhuvud. Gärningen erkännes och medges. Målsägandebiträdet går igenom skadeståndsanspråket på 10500 kr. Försvaret medger skadeståndsskyldighet för 5500 kr. Den

tilltalades föräldrar sitter med som part, då de är skyldiga att betala eventuella skadestånd.

Ordförande frågar hur föräldrarna ser på skadeståndet. ”OBK: han höjer rösten markant när han förklarar för föräldrarna”

Åklagaren fortsätter. De båda parterna befann sig i skolan och möter varandra i korridoren. De stöter emot varandra och ordväxling uppstår. Målsägande vänder för att gå där ifrån, då angriper den tilltalade målsägande med ett hammarhuvud. Slagen träffar i bakhuvudet. Polis kallas till platsen. Skador han fått skrivs ner, bulor i bakhuvudet samt huvudverk.

Försvaret talar. Berättar om att det funnits tidigare spänningar mellan de båda och att de tillhör olika grupper.

Det är nu förhör med målsägande. Han får själv berätta om händelsen. ”OBK: han talar tyst och lite osäkert, åklagaren får dra ur svaren ur honom. Han svarar mycket kortfattat. Han vill inte heller säga den tilltalades namn, utan säger bara 'han' och pekar. Han verkar tycka att situationen är jobbig. Den tilltalade hoppar lite i stolen, tittar irriterat på målsägande”.

Åklagaren ställer lite frågor angående vilka skador han fått. Han berättar att han fått 3 bulor.

Advokaten börjar ställa frågor till målsägande. ”OBK: målsägande verkar lite irriterad på advokaten, tycker frågorna är dumma. Advokaten försöker få fram att den tilltalade blev provocerad av målsägande”.

Det har nu blivit dags att höra den tilltalade. Ordförande ber honom att berätta själv. Han säger ”det är din berättelse, berätta den hur du vill” Den tilltalade berättar hela händelseförloppet, det stämmer ganska bra överens med vad som sagts tidigare, förutom att den tilltalade menar att han skulle fått en armbåga i sidan av målsägande samt att han bara slagit 2 slag med hammarhuvudet. Han berättar att han blev sur på målsäganden då han armbågade honom och att de började tjafsa, ”sen blev jag ännu mer sur när han skulle gå därifrån” Han berättar också om hur han känt på sig att något skulle hända den dagen och att det var därför han tagit hammarhuvudet. Han skulle ha det till självförsvar egentligen. Den tilltalade berättar sedan ingående om hur slagen gick till, han visar med handen.

”OBK: den tilltalade talar tydligt och moget, men visar inga som helst känslor när han talar”

Han berättar hur han fick hoppa för att nå upp till den målsägandes huvud. ”tanken var att träffa huvudet” ”jag tappade hammaren och då slog jag väl några knytnävsslag” Han berättar också om sitt känslotillstånd ”jag var ilsken, hade bara fokus på (den tilltalades namn)” ”folk försökte hålla bak mig, men jag fortsatte”. ”OBK: Den tilltalade verkar fortsatt likgiltig och använder utdragna mmm och jaaaa som svar. Advokaten talar lite om om han pratar med ett barn”

Advokaten frågar om de gängen som finns och motsättningarna i dessa. Den tilltalade förklarar då att gängen är indelade efter olika nationaliteter.

Den tilltalade berättar också att målsägande ska ha slagit honom i ansiktet vid ett senare tillfälle och att han har polisanmält detta.

Advokaten frågar ”vet du vad som hände med polisanmälan?” tilltalad: ”ja” säger han med ett kvävt leende.

advokaten ”ja?” Tilltalad svara ”den lades ner”

Vittnet kallas in. Han avger vittnesed. Vittnet berättar om hur han upplevt händelseförloppet. ”OBK: vittnet ser lite nervöst ut och har skakig röst”. Han berättar att han och målsägande skulle gå till idrotten när de två stöter ihop i korridoren. De börjar munhuggas och den tilltalade slår målsägande i bakhuvudet. Han uppfattade det som tre slag och att den tilltalade hoppade när han slog. Han säger också ”jag försökte gå in och bryta”. Han berättar också om slagsmålet senare på rektorsexpeditionen. Inga fler frågor till vittnet.

Ordföranden säger ”nu vill jag ha paus!”

Ordföranden återupptar förhandlingen med att säga ”nu dags för unge '*efternamn*' personliga förhållande. Familjen kommer från Kosovo, men den tilltalade är född i Sverige. Han fungerar från och till i skolan men har inga inlärningssvårigheter. Han brukar inte heller hamna i bråk. Den tilltalade har i samtal sagt följande: ”Jag har inte funderat så mycket kring vad som har hänt....Jag blir förbannad och arg, vet inte vd jag ska göra då, måste göra något med känslorna annars sluter det med våld. Vet inte hur jag skulle handskas med en liknande situation – vi får se hur det blir”. Han ha också sagt att det kändes bra och att kunde göra om det igen. Föräldrarna uppger att han är snäll och ordentlig. Läraren berättar att det inte var första gången han såg honom brusa upp. Den tilltalade rättfärdigar våldet med att han blev provocerad. ”OBK: den tilltalade ser ut ungefär som om han väntar på bussen. Uttråkad och oberörd. Advokaten ser sammanbiten ut, biter på naglarna. Målsägande sitter med stolen långt utdragen från bordet. Sitter nedsjunken i stolen”.

Den tilltalade samtycker inte till ungdomstjänst, då han inte vill jobba gratis. Han bedöms ha ett särskilt behov av ungdomsvård. Advokaten meddelar att han har ändrat uppfattning angående ungdomstjänst. Advokaten frågar: ”kan du tänka dig att jobba gratis” Den tilltalade svara javisst. ”OBK: den tilltalades röst är glättig när han svarar”. Advokaten talar med föräldrarna som sitter på advokatens vänstra sida, mellan dem sitter den tilltalade. Advokaden säger: ”nu pratar jag över huvudet på dig, men det får vara okej” därefter klappar han den tilltalade på huvudet.

Förhandlingen är nu framme vid slutanförendena.

Åklagaren inleder. Påpekar att den tilltalade varit saklig och utförlig i sin berättelse. Det enda man inte är överens om är vad som föregick slagen. Åklagaren menar att detta inte har någon mening i påföljdsvalet. Vidare menar åklagaren att den tilltalade har behov av stöd för att inte hamna i samma sits igen. Målsägandebiträdet refererar till tidigare, liknande fall där skadestånd har utdelats. Hon menar att det yrkade beloppet är skäligt. Eventuell provokation ska inte ha någon påverkan på beloppet.

Försvarets tur. Advokaten inleder, ”den tilltalade ska ha all heder för att han berättar om händelseförloppet så öppet och hjärtligt”. Han fortsätter och förklarar att det funnits tidigare motsättningar och att det målsägande har berättat om att han blivit puttad är en lögn. Provokationen som sådan ska göras att skadeståndet jämkas ner till 5500. ”OBK: advokaten understryker ord så som underlägsenhet och provokation”

Pappan till den tilltalade tillägger att de rasistiska påhoppet har pågått en längre tid på skolan.

Avslutar med tack. ”OBK: pappan understyrker vissa ord, som för att påvisa sin underlägsenhet”